A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2021. június 24.*

„Tagállami kötelezettségszegés – EUMSZ 258. cikk – Doñana védett természeti terület (Spanyolország) – 2000/60/EK irányelv – A vízpolitika terén az európai uniós fellépés keretei – A 4. cikk (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja, 5. cikk, a 11. cikk (1) bekezdése (3) bekezdésének a), c) és e) pontja, valamint (4) bekezdése – A felszín alatti víztestek romlása – Azon felszín alatti víztestek további jellemzésének hiánya, amelyekről megállapították, hogy ki vannak téve az állapotromlás kockázatának – Megfelelő alapintézkedések és kiegészítő intézkedések – 92/43/EGK irányelv – A 6. cikk (2) bekezdése – A természetes élőhelyek és fajok élőhelyeinek romlása”

A C-559/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt 2019. július 22-én

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: C. Hermes, E. Manhaeve és E. Sanfrutos Cano, később: C. Hermes, E. Manhaeve és M. Jáuregui Gómez, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

a **Spanyol Királyság** (képviseli kezdetben: L. Aguilera Ruiz, később: J. Rodríguez de la Rúa Puig és M-J. Ruiz Sánchez, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács bírájaként eljárva, M. Safjan, P. G. Xuereb, az első tanács bírájaként eljárva, és N. Jääskinen (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2020. szeptember 17-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2020. december 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Bizottság annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Spanyol Királyság a Doñana védett természeti terület (Spanyolország) felszín alatti víztestei és élőhelyei tekintetében nem teljesítette egyrészt a 2013. december 17-i 2013/64/EU irányelvvel módosított, a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2000. L 327., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275. o.; a továbbiakban: 2000/60 irányelv) az ugyanezen irányelv 1. cikkének a) pontjával és V. melléklete 2.1.2. pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjából, az ugyanezen irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkéből és 11. cikke (1) bekezdéséből, (3) bekezdésének a), c) és e) pontjából, valamint (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, másrészt a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.) 7. cikkével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

I. Jogi háttér

A. A 2000/60 irányelv

2 A 2000/60 irányelv 1. cikke értelmében:

„Ezen irányelvnek az a célja, hogy keretet adjon a szárazföldi felszíni vizek, az átmeneti vizek, a parti tengervizek és a felszín alatti vizek védelmének, amely:

1. megakadályozza a vízi ökoszisztémák, és – tekintettel azok vízszükségletére – a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémák és vizes területek további romlását, védi és javítja azok állapotát;

[…]

és ezzel hozzájárul:

– a fenntartható, kiegyensúlyozott és méltányos vízhasználathoz elegendő, jó minőségű felszíni és felszín alatti víz biztosításához,

– […]”

3 Az említett irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontja, valamint (4) bekezdése így rendelkezik:

„(1) A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben előírt intézkedési programok átültetésére az alábbiak vonatkoznak:

[…]

b) a felszín alatti vizek

i. a tagállamok végrehajtják a szükséges intézkedéseket a szennyező anyagok felszín alatti vizekbe történő bevezetésének megelőzésére vagy korlátozására és a felszín alatti víztestek állapotromlásának megakadályozására, a (6) és (7) bekezdés alkalmazására is figyelemmel, a (8) bekezdés sérelme nélkül, valamint a 11. cikk (3) bekezdése j) pontjának alkalmazására is figyelemmel;

ii. a tagállamok védik, javítják, és helyreállítják az összes felszín alatti víztestet, és biztosítják az egyensúlyt a felszín alatti víz kitermelése és utánpótlódása között, azzal a céllal, hogy elérjék a felszín alatti vizek jó állapotát, legkésőbb az ezen irányelv hatálybalépését követő 15 évvel, az V. melléklet előírásainak megfelelően, figyelemmel a (4) bekezdésben meghatározott esetleges hosszabbításokra és az (5), (6) és (7) bekezdés alkalmazására is, a (8) bekezdés sérelme nélkül, valamint figyelemmel a 11. cikk (3) bekezdésének j) pontjára is;

iii. a tagállamok végrehajtják a szükséges intézkedéseket az emberi tevékenységből származó bármely szennyezőanyag-koncentráció bármilyen jelentős és tartós emelkedésének visszafordítására, a felszín alatti víz szennyezettségének folyamatos csökkentése érdekében;

[…]

c) a védett területekre

a tagállamok legkésőbb ezen irányelv hatálybalépését követő 15 éven belül megfelelnek minden szabványnak és célnak, hacsak azok a közösségi jogszabályok, amelyek alapján kijelölték az egyes védett területeket, másként nem rendelkeznek.”

[…]

(4) Az (1) bekezdésben megállapított határidőket meg lehet hosszabbítani a víztestekre vonatkozó célkitűzések fokozatos elérése érdekében, feltéve, hogy nem következik be további romlás az érintett víztest állapotában az összes alábbi feltétel teljesülése esetén:

[…]”

4 Az említett irányelv 5. cikke a következőket írja elő:

„(1) Minden tagállam biztosítja, hogy minden vízgyűjtő kerületre vagy egy nemzetközi vízgyűjtő kerületnek az országa területén belüli részére elvégzi:

– a vízgyűjtő kerület jellemzőinek elemzéseit,

– az emberi tevékenységnek a felszíni és a felszín alatti vizek állapotára gyakorolt hatásának vizsgálatát, és

– a vízhasználatok gazdasági elemzését

a II. és III. mellékletben felsorolt műszaki előírások szerint, és hogy azt legkésőbb ezen irányelv hatálybalépését követő négy éven belül befejezik.

(2) Az (1) bekezdésben említett elemzéseket és vizsgálatokat legkésőbb ezen irányelv hatálybalépését követő 13 éven belül, és azt követően hatévente, felülvizsgálják, és ha szükséges korszerűsítik [helyesen: naprakésszé teszik].”

5 Ugyanezen irányelv 11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden tagállam biztosítja intézkedési program kialakítását valamennyi vízgyűjtő kerületre, vagy a nemzetközi vízgyűjtő kerület országának területére eső részére a 4. cikkben megállapított célkitűzések elérése érdekében, figyelembe véve az 5. cikk által megkívánt elemzések eredményeit. Ezek az intézkedési programok hivatkozhatnak olyan nemzeti szinten elfogadott jogszabályokból következő intézkedésekre, amelyek a tagállam egész területére vonatkoznak. Adott esetben a tagállam elfogadhat az összes vízgyűjtő kerületre, illetve a nemzetközi vízgyűjtő kerületek országa területére jutó hányadára alkalmazható intézkedéseket.

(2) Minden intézkedési program tartalmaz a (3) bekezdésben meghatározott »alapintézkedéseket«, és ahol szükséges, »kiegészítő intézkedéseket«.

(3) »Alapintézkedések« a minimálisan teljesítendő követelmények, amelyek tartalmazzák:

a) a vizek védelmével kapcsolatos közösségi joganyag átültetéséhez szükséges intézkedéseket, beleértve a 10. cikkben, továbbá a VI. melléklet A. részében foglalt előírásoknak megfelelő intézkedéseket;

[…]

c) a vizek hatékony és fenntartható használatát előmozdító intézkedéseket azzal a céllal, hogy elkerüljék a 4. cikkben meghatározott célkitűzések elérésének veszélyeztetését;

[…]

e) a felszíni édesvizek és a felszín alatti vizek kitermelésének, továbbá a felszíni édesvizek tározásának szabályozását, beleértve a vízkivételek nyilvántartását vagy nyilvántartásait és a vízkivételek, tározások előzetes engedélyeztetésének követelményét. E szabályozásokat rendszeresen felülvizsgálják, és ahol szükséges, korszerűsítik [helyesen: naprakésszé teszik]. A tagállamok mentesíthetik az ilyen szabályozások alól az olyan vízkivételeket és tározásokat, amelyeknek nincs jelentős hatása a vizek állapotára;

[…]

(4) »Kiegészítő intézkedések« azok az intézkedések, amelyeket az alapintézkedések kiegészítéseként terveznek és alkalmaznak a 4. cikk szerinti meghatározott célok elérése céljából. A VI. melléklet B. része tartalmazza az ilyen intézkedések nem teljes körű felsorolását.

A tagállamok további kiegészítő intézkedéseket is elfogadhatnak azzal a céllal, hogy gondoskodjanak az ezen irányelvvel érintett vizek kiegészítő védelméről vagy állapotjavításáról, ugyanez vonatkozik az 1. cikkben meghatározott vonatkozó nemzetközi egyezmények végrehajtására is.

[…]”

6 A 2000/60 irányelv II. mellékletének „Első jellemzés” című 2.1. pontja kimondja az alábbiakat:

„A tagállamok elvégzik minden felszín alatti víztest első jellemzését, hogy értékeljék azok használatának mértékét, és azt, hogy mennyiben áll fenn annak kockázata, hogy azok nem felelnek meg a 4. cikk szerint a felszín alatti víztestek mindegyikére vonatkozó célkitűzéseknek. A

tagállamok csoportokba vonhatják össze a felszín alatti víztesteket ennek az első jellemzésnek a céljára. Ezen elemzés során felhasználhatják a meglévő hidrológiai, földtani, talajtani, földhasználati, vízbevezetési, vízkivételi és egyéb adatokat, de az elemzésnek meg kell határozni:

– a felszín alatti víztest vagy víztestek elhelyezkedését és határait,

– a terheléseket, amelyek a felszín alatti víztestet valószínűleg érik, beleértve:

  – a diffúz szennyezőforrásokat,

  – a pontszerű szennyezőforrásokat,

  – a vízkivételt,

[…]”

7 Ezen irányelv II. mellékletének 2.2. pontja, amelynek címe „További jellemzés”, a következőket mondja ki:

„Az első jellemzést követően a tagállamok elvégzik azoknak a felszín alatti víztesteknek vagy víztestcsoportoknak a további jellemzését, amelyekről megállapították, hogy a célok megvalósulása szempontjából kockázatos helyzetűek, annak érdekében, hogy pontosabban meg lehessen becsülni az ilyen kockázat mértékét, és meg lehessen határozni bármely, a 11. cikkben megkívánt intézkedéseket [helyesen: intézkedést]. Ennek megfelelően ez a jellemzés tartalmazza az emberi tevékenység hatására vonatkozó megfelelő információkat, és ahol indokolt, az alábbi információkat:

– a felszín alatti víztest földtani jellemzői, beleértve a földtani egységek kiterjedését és típusát,

– a felszín alatti víztest hidrogeológiai jellemzői, beleértve a hidraulikai vezetőképességet, a porozitást és a zártságot,

– annak a vízgyűjtőnek a felszínén levő üledékek és talajok jellemzői, ahonnan a felszín alatti víztest az utánpótlását kapja, beleértve azok vastagságát, porozitását, hidraulikai vezetőképességét és abszorpciós tulajdonságait,

– a felszín alatti víz rétegzettsége a víztesten belül,

– a kapcsolódó felszíni rendszerek számbavétele, beleértve azokat a szárazföldi ökoszisztémákat és felszíni víztesteket, amelyekkel a felszín alatti víztest dinamikus kapcsolatban van,

– a felszín alatti víztest és a kapcsolódó felszíni rendszerek közötti vízcsere irányainak és mértékének becslése,

– a teljes éves utánpótlódás hosszú idejű átlagos mértékének kiszámításához elegendő adatok,

– a felszín alatti víz kémiai összetételének jellemzése, beleértve az emberi tevékenység hatásainak meghatározását is. A tagállamok tipológiát is alkalmazhatnak a felszín alatti víz jellemzésére, amikor megállapítják ezeknek a felszín alatti víztesteknek a természetes háttérszintjeit.”

8 Az említett irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontja, amely „A mennyiségi állapot [helyesen: A jó mennyiségi állapot] meghatározása” címet viseli, a következőképpen határozza meg a „[f]elszín alatti vizek szintjét”:

„A felszín alatti víz szintje a felszín alatti víztestben olyan, hogy a hosszú idejű éves átlagos kitermelés hozama nem haladja meg a hasznosítható felszín alatti vízkészletet. Ennek megfelelően a felszín alatti víz szintje nincs kitéve olyan antropogén eredetű elváltozásoknak, amelyek a következőket eredményeznék:

– a kapcsolódó felszíni vizekre a 4. cikkben megállapított környezeti célkitűzések nem érhetők el,

– bármely jelentős romlás az ilyen vizek állapotában,

– bármilyen jelentős károsodás a felszín alatti víztesttől közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémában, és a vízszintváltozásból származó változások az áramlás irányában, amelyek jelentkezhetnek időlegesen vagy folyamatosan egy térben behatárolt területen, de ezek az irányváltozások nem okozzák a sós víz vagy egyéb benyomulását, és nem jeleznek olyan fenntartható és világosan azonosítható antropogén eredetű tendenciát az áramlás irányában, amely ilyen benyomulást eredményezhetne.”

B. A 92/43 irányelv

9 A 92/43 irányelv 1. cikke e) pontjának szövege a következő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

e) egy természetes élőhely védettségi helyzete [helyesen: állapota]: a természetes élőhelyet és jellegzetes fajait érintő azon hatások összessége, amelyek a 2. cikkben meghatározott területen belül hosszú távon befolyásolhatják az élőhely természetes kiterjedését, szerkezetét és funkcióit csakúgy, mint jellegzetes fajainak hosszú távú fennmaradását.

Egy természetes élőhely védettségi állapota abban az esetben minősül »kedvezőnek«, ha:

– természetes kiterjedése és az azon belül található területek nagysága állandó vagy növekvő, továbbá

– hosszú távú fennmaradásához szükséges sajátos szerkezete és funkciói biztosítottak és valószínűleg a belátható jövőben is biztosítottak lesznek, továbbá

– jellegzetes fajainak védettségi helyzete [helyesen: állapota] az i) pontban meghatározottak szerint kedvezőnek minősül.”

10 Ezen irányelv 6. cikkének (2) és (3) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken [helyesen: különleges természetmegőrzési területeken] található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására [helyesen: a természetes élőhelytípusok és fajok élőhelyei károsodásának, valamint olyan fajok megzavarásának megakadályozására], amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program [helyesen: projekt] részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: rendelkezéseire figyelemmel] az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot [helyesen: projektet], ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.”

11 Az említett irányelv 7. cikke így rendelkezik:

„A 4. cikk (1) bekezdése alapján besorolt vagy a 4. cikk (2) bekezdése értelmében annak megfelelően elismert területek tekintetében ezen irányelv alkalmazásának napjától, illetve – amennyiben az későbbi időpontra esik – azon időponttól számítva, amikor a tagállam a 79/409/EGK irányelv értelmében végrehajtja, illetve elismeri a besorolást, a [vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i] 79/409/EGK [tanácsi] irányelv [HL 1979. L 103., 1. o.] 4. cikke (4) bekezdésének első mondatából eredő kötelezettségek helyébe ezen irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek lépnek.”

II. A jogvita előzményei és a pert megelőző eljárás

12 A Doñana védett természeti terület Spanyolország délnyugati részén (a továbbiakban: Doñana védett természeti terület). E terület magában foglalja mind az 1969-ben létrehozott Doñana nemzeti parkot, mind az 1989-ben létrehozott, majd 1997-ben kiterjesztett Doñana nemzeti parkot. A 92/43/EGK tanácsi irányelv alapján a mediterrán bioföldrajzi régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó jegyzék elfogadásáról szóló, 2006. július 19-i 2006/613/EK bizottsági határozattal (HL 2006. L 259., 1. o.) a Bizottság felvette e jegyzékbe az alábbi három, ez utóbbi parkban található védett területet: Doñana, amely különleges védelmi területnek minősül, és amely a ZEPA/LIC ES 0000024 kódszámot viseli, Doñana Norte y Oeste, amely ugyancsak különleges védelmi területnek minősül, és a ZEPA/LIC ES 6150009 kódszámot viseli, és Dehesa del Estero y Montes de Moguer, amely különleges természetmegőrzési területnek minősül, és a ZEC ES 6150012 kódszámot viseli. E területeket védik a természet megőrzésére vonatkozó uniós jogi rendelkezések. Közelebbről a Doñana védett természeti területnek a 3170* kódszám alatt elsődleges fontosságú élőhelytípusként kijelölt mediterrán időszakos tavacskái alkotják az őket leginkább jellemző ökoszisztémát, amelyek jelentőségét nemzetközi szinten elismerte egyrészt az Egyesült Nemzetek Szervezete által 1971. február 2-án Ramszárban megkötött, a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különös tekintettel a vízimadarak élőhelyeire, szóló egyezmény, másrészt az Egyesült Nemzetek Tudományos és Kulturális Szervezete (Unesco), amely 1994-ben felvette azokat a világörökségi listára.

13 A 2000/60 irányelv alkalmazásában a Doñana védett természeti területet egyetlen víztestbe, az Almonte-Marismas felszín alatti víztestbe vonta (a továbbiakban: Almonte-Marismas víztartó réteg) a Plan Hidrohengiación del Guadalquivir 2009–2015) (Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi terve), amelyet ezen irányelv 13. cikke alapján hagyott jóvá a 2013. május 17-i Real Decreto 355/2013 por el que se aprueba el Plan Hidrológico de la Demarcación Hidrográfica del Guadalquivir (Guadalquivir vízgyűjtő-gazdálkodási tervének elfogadásáról szóló királyi rendelet) (a BOE 2013. május 21-i 121. száma, 38229. o.; a továbbiakban: Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi terve). E tervet felváltotta a Plan Hidrológico del Guadalquivir 2015–2021 (Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve), amelyet a 2016. január 8-i Real Decreto 1/2016 por el que se aprueba la revisión de los Planes Hidrológicos de las demarcaciones hidrográficas del Cantábrico Occidental, Guadalquivir, Ceuta, Melilla, Segura y Júcar, y de la parte española de las demarcaciones hidrográficas del Cantábrico Oriental, Miño-Sil, Duero, Tajo, Guadiana y Ebro (a Nyugat-Kantábria, Guadalquivir, Ceuta, Melilla, Segura y Júcar vízgyűjtő kerületek, valamint a Kelet-Kantábria, Miño-Sil, Duero, Tage, Guadiana és Ebro vízgyűjtő kerületek spanyol részei vízgyűjtő-gazdálkodási tervei felülvizsgálatának jóváhagyásáról szóló 1/2016 királyi rendelet (a 2016. január 8-i 16. száma, 2972. o.; a továbbiakban: Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve) hagyott jóvá. E második tervben az Almonte-Marismas víztartó réteget az alábbi öt felszín alatti víztestre osztották fel: Manto eólico de Doñana, Marismas de Doñana, Marismas, Almonte és La Rocina (a továbbiakban: Doñana víztartó réteg).

14 2009-ben a Bizottsághoz több panasz érkezett a Doñana védett természeti terület élőhelyeinek károsodása tárgyában. E panaszok többek között e természeti terület felszín alatti víztesteinek – amelyektől az említett természeti terület vizes területei függnek – túlzott mértékű kitermelésére hivatkoztak. Az e panaszokban kifejezett aggodalmakat írásbeli kérdések vagy petíciók formájában az Európai Parlament tudomására is hozták.

15 2014. október 17-én az EU-Pilot mechanizmus keretében az európai környezetvédelmi jogszabályok Spanyol Királyság általi alkalmazására vonatkozóan indított eljárást követően a Bizottság felszólító levelet küldött e tagállamnak, amelyben arról tájékoztatta, hogy megítélése szerint e tagállam nem teljesítette egyrészt a 2000/60 irányelv 1. cikkének a) pontjával és V. mellékletének 2.1.2. pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjából, a II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkéből, valamint 11. cikkének (1) bekezdéséből, (3) bekezdésének a), c) és e) pontjából és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, másrészt a 92/43 irányelv 7. cikkével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit sem a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei, sem annak élőhelyei tekintetében.

16 A Spanyol Királyság 2015. február 11-én válaszolt e felszólító levélre.

17 A Bizottság, miután megvizsgálta a Spanyol Királyság válaszát, 2016. április 29-én indokolással ellátott véleményt intézett hozzá (a továbbiakban: indokolással ellátott vélemény), amelyben fenntartotta a felszólító levelében kifejtett álláspontját, amely szerint e tagállam:

– először is, nem fogadta el a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei állapotromlásának megakadályozásához szükséges intézkedéseket;

– másodszor, nem végezte el az Almonte-Marismas víztartó réteg állapotromlás kockázatának kitett, felszín alatti víztesteinek további jellemzését,

– harmadszor, nem dolgozott ki megfelelő alapintézkedéseket és kiegészítő intézkedéseket, hogy aztán azokat a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervébe és a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervébe foglalja, valamint

– negyedszer, nem fogadta el a Doñana régió védett területein található természetes élőhelyek és – különösen a fajok jelen ítélet 12. pontjában említett Doñana (ZEPA/LIC ES6150000024), Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES6150009) és Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES6150012) – területein található élőhelyei károsodásának megakadályozásához szükséges megfelelő intézkedéseket.

18 Ebben az indokolással ellátott véleményben a Bizottság felszólította a Spanyol Királyságot, hogy orvosolja a 2016. június 29. előtt megállapított kötelezettségszegéseket.

19 2016. augusztus 9-én a Spanyol Királyság válaszolt az indokolással ellátott véleményre, tájékoztatva a Bizottságot az említett kötelezettségszegések orvoslása érdekében elfogadott intézkedésekről, amelyeket lényegében a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve tartalmaz. A Spanyol Királyság a 2014-ben jóváhagyott, a Doñana Corona Forestaltól északra fekvő öntözött területekre vonatkozó különleges gazdálkodási tervben (a továbbiakban: Doñana 2014. évi különleges öntözési terve) elfogadott intézkedéseket is kiemelte.

20 A Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy a Spanyol Királyság által közölt intézkedések nem elégségesek a Doñana védett természeti területen jelzett kötelezettségszegés megszüntetéséhez, 2019. január 24-én úgy határozott, hogy benyújtja a jelen keresetet.

III. Az új bizonyítékoknak az írásbeli szakasz lezárását követő benyújtására vonatkozó kérelemről

21 2021. április 14-i levelében a Spanyol Királyság kérelmet nyújtott be az iránt, hogy engedélyezzék számára, hogy az eljárás írásbeli szakaszának lezárását követően a Bíróság eljárási szabályzata 128. cikkének (2) bekezdése alapján új bizonyítékokat terjesszen elő, és a Bíróság elé terjesztette az Unesco által e tagállamnak 2021. április 8-án megküldött „A világörökségi központ/IUCN/Ramszár Doñana nemzeti park reaktív követését célzó közös misszióról szóló végleges jelentése” című dokumentumot.

22 Az eljárási szabályzat 128. cikkének (2) bekezdése értelmében annak a félnek, aki az eljárás írásbeli szakaszának befejezését követően bizonyítékokat kíván előterjeszteni vagy felajánlani, indokolnia kell a bizonyítékok késedelmes előterjesztését, és az elnök az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően határidőt állapíthat meg a másik fél számára az e bizonyítékokra vonatkozó állásfoglalásra.

23 A jelen ügyben a Bíróság már rendelkezik az e jelentésben szereplő információk többségével, és úgy véli, hogy elegendő információval rendelkezik ahhoz, hogy határozatot hozzon, anélkül hogy az ügyet olyan új bizonyítékok alapján kellene eldöntenie, amelyeket a felek nem vitattak meg. Következésképpen a Spanyol Királyság kérelmének nem kell helyt adni.

IV. A keresetről

24 Keresetének alátámasztásául a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 2000/60 irányelvből eredő kötelezettségeit a Doñana védett természeti terület védett térségeinek felszín alatti víztestei tekintetében, valamint a 92/43 irányelvből eredő kötelezettségeit az említett térségekben található természetes élőhelyek és fajok élőhelyei tekintetében.

A. A 2000/60 irányelvből eredő kötelezettségek elmulasztásáról

25 A Bizottság lényegében azt rója fel a Spanyol Királyságnak, hogy nem fogadott el a 2000/60 irányelv által megkövetelt minden intézkedést a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei állapotromlásának orvoslása érdekében. Álláspontja szerint ez az állapotromlás többek között olyan antropogén eredetű tevékenységeknek tudható be, amelyek módosítják a felszín alatti vizek vízkivételei és utántöltődése közötti egyensúlyt.

26 A Bizottság három kifogásra hivatkozik, amelyek közül az első a 2000/60 irányelv 1. cikkének a) pontjával és V. mellékletének 2.1.2. pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának megsértésén, a második ezen irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének megsértésén, a harmadik pedig ugyanezen irányelv 11. cikke (1) bekezdésének, (3) bekezdése a), c) és e) pontjának, valamint (4) bekezdésének a megsértésén alapul.

1. Az első kifogásról

a) A felek érvei

27 A Bizottság azt állítja, hogy a Spanyol Királyság, megsértve a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját, nem hozta meg a szükséges intézkedéseket a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei állapotromlásának megakadályozása érdekében. A Bizottság kiemeli, hogy e rendelkezés – ezen irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontjával összefüggésben értelmezve – annak elkerülését írja elő a tagállamok számára, hogy a felszín alatti víz szintje olyan antropogén eredetű elváltozásoknak legyen kitéve, amelyek ekként károsítják azokat a szárazföldi ökoszisztémákat, amelyek közvetlenül e víztestektől függnek.

28 A Bizottság különösen azt hangsúlyozza, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi terve, valamint Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve bizonyítja, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettségeit.

29 Tehát egyrészt azáltal, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében tévesen tüntette fel, hogy az Almonte-Marismas víztartóréteg a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2 pontja értelmében vett „jó mennyiségi állapotot” mutat, a Spanyol Királyság alábecsülte a Doñana régió víztartó réteg túlzott mértékű, az öntözővíznek szánt, folyamatosan növekvő mértékű vízkivétel általi kitermelése által okozott állandó romlását, és nem hozta meg az e romlás elkerüléséhez szükséges intézkedéseket. A Bizottság e tekintetben hangsúlyozza, hogy a felszín alatti víz szintjeinek az említett víztartó rétegben történt csökkenése az ideiglenes tavak savasodásához vezetett, jelentős kárt okozva ezzel azon szárazföldi ökoszisztémáknak, amelyek közvetlenül e víztartó rétegtől függtek.

30 Másrészt a Bizottság arra hivatkozik, hogy a felrótt állapotromlást Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének jóváhagyása is megerősítette, amelyben az Almonte-Marismas víztartó réteget öt felszín alatti víztestre osztották fel. A Bizottság rámutat, hogy e vízügyi tervben hivatalosan is elismerték, hogy e víztestek közül három, nevezetesen a Marismas, Almonte és La Rocina víztest (a továbbiakban: a három víztest) rossz mennyiségi állapotot mutat, és közülük kettő, nevezetesen a Marismas és az Almonte víztest rossz kémiai állapotot is mutat.

31 Végül a Bizottság hangsúlyozza, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteget tápláló három víztest romlása jelenleg is folytatódik, amint azt a Confederación Hidrográfica del Guadalquivir (Guadalquiviri Vízügyi Szövetség, Spanyolország) jelentése tanúsítja, és továbbra, még a Guadalquivir 2015–2021. évi vízgazdálkodási tervében foglalt intézkedések elfogadását követően is, károkat okoz az említett víztestektől közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémáknak.

32 A Spanyol Királyság vitatja a Bizottság érveit, és azt állítja, hogy a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettségeket teljes mértékben tiszteletben tartotta először Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi terve, majd Guadalquivir 2015–2021 vízügyi terve.

33 Egyrészt a Spanyol Királyság kijelenti, hogy a 2000/60 irányelv 4. cikkének (4) bekezdése rendelkezik annak lehetőségéről, hogy az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettségek teljesítését „a víztestekre vonatkozó célkitűzések” fokozatos megvalósítása céljából elhalasszák. A Spanyol Királyság azt állítja, hogy élt ezzel a lehetőséggel, miután Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének hatálybalépését követően megállapította, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg jó mennyiségi állapotára vonatkozó célkitűzés elérése, különösen a három víztest vonatkozásában, nem lehetséges.

34 Másrészt a Spanyol Királyság azt állítja, hogy megfelelő intézkedéseket hozott a 2000/60 irányelv rendelkezéseinek való megfelelés és ekként az érintett víztestek további állapotromlásának elkerülése érdekében. Ezek az intézkedések magukban foglalják a víztestek teljes vízkivétele mintegy 10%-os csökkentését, a három azon víztestnek, amely nem éri el a „jó mennyiségi állapot” célját, „a jó mennyiségi állapot el nem érése kockázatának” kitett víztestként való minősítését, a felszín alatti vizek vízkivételeinek a felszíni vizek vízkivételekre való áthelyezését, a vizsgálatok Doñana régióban 2015-től történő intenzívebbé válását az engedély nélküli vízkivételek megakadályozása érdekében, valamint szankcionálására irányuló eljárások indítását és a jogellenes vízkivételekkel érintett kutak bezárását. A Spanyol Királyság rámutat, hogy az elfogadott intézkedések hatékonynak bizonyultak, mivel egyrészt az Almonte víztestének állandó állapotromlása megszűnt, másrészt a La Rocina és a Marismas víztestek állapota javult.

b) A Bíróság álláspontja

35 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2000/60 irányelv egy, az EK 175. cikk (1) bekezdése (jelenleg az EUMSZ 192. cikk (1) bekezdése) alapján elfogadott keretirányelv. Közös elveket állapít meg és átfogó intézkedési keretet határoz meg a vízvédelem területén, emellett biztosítja a koordinációt, az integrációt, valamint hosszabb távon az általános elvek, és azon struktúrák kidolgozását, amelyek lehetővé teszik az Európai Unióban a víz védelmének és felhasználásának ökológiai szempontból járható útját. Az általa felállított közös elveket és átfogó intézkedési keretet a továbbiakban a tagállamoknak kell kidolgozniuk, amelyek kötelesek számos különös rendelkezést meghozni az irányelv által előírt határidőknek megfelelően. Az irányelv mindenesetre nem írja elő a tagállamok szabályozásainak teljes harmonizációját a vízügy területén (2015. július 1-jei Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 A 2000/60 irányelv 1. cikkének a) pontja szerint ezen irányelvnek az a célja, hogy olyan keretet adjon a szárazföldi felszíni vizek, az átmeneti vizek, a parti tengervizek és a felszín alatti vizek védelmének, amely megakadályozza a vízi ökoszisztémák, és a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémák további romlását, védi és javítja azok állapotát (2015. július 1-jei Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 36. pont).

37 Ezért a 2000/60 irányelv végső célkitűzése az, hogy összehangolt fellépéssel elérjék az Unió valamennyi vizének a „jó állapotát”, ideértve a felszín alatti vizeket is.

38 A tagállamok által megvalósítandó környezeti célkitűzéseket a felszín alatti vizek tekintetében a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja határozza meg.

39 E rendelkezés két különálló, jóllehet egymással összefüggő kötelezettséget ír elő. Egyrészről, e rendelkezés i. alpontjának megfelelően a tagállamok végrehajtják a szükséges intézkedéseket a szennyező anyagok felszín alatti vizekbe történő bevezetésének megelőzésére vagy korlátozására és a felszín alatti víztestek állapotromlásának megakadályozására. Másrészről, e rendelkezés ii. és iii. alpontja értelmében, a tagállamok védik, javítják, és helyreállítják az összes felszín alatti víztestet, azzal a céllal, hogy elérjék a felszín alatti vizek jó állapotát legkésőbb 2015-ig. Ebből következően a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjából eredő első kötelezettség a felszín alatti víztestek állapotromlásának megakadályozására irányuló kötelezettséget képez, míg az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. és iii. alpontjában előírt második kötelezettség ezen állapot javítására vonatkozó kötelezettséget képez (lásd ebben az értelemben: 2020. május 28-i Land Nordrhein-Westfalen ítélet, C-535/18, EU:C:2020:391, 69. pont).

40 Ezenkívül a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja kapcsolatot hoz létre az említett rendelkezés értelmében a tagállamok által elfogadandó, a minden felszín alatti víztest állapotromlásának megakadályozásához szükséges védelmi intézkedések és az érintett vízgyűjtő kerületre vonatkozó gazdálkodási terv előzetes megléte között (lásd ebben az értelemben: 2012. szeptember 11-i Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias és társai ítélet, C-43/10, EU:C:2012:560, 52. pont).

41 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy annak biztosítása céljából, hogy a tagállamok az Uniós jogalkotó által kitűzött minőségi célokat – azaz a felszín alatti vizek jó mennyiségi állapotának és jó kémiai állapotának megőrzését vagy helyreállítását – elérjék, a 2000/60 irányelv rendelkezések sorát írja elő, köztük az 5. és 11. cikket, valamint az V. mellékletet, amelyek egy összetett és több, részletesen szabályozott lépést magában foglaló eljárást állapítanak meg annak lehetővé tétele céljából, hogy a tagállamok a területükön azonosított víztestek sajátosságai és jellemzői alapján végrehajtsák a szükséges intézkedéseket (lásd ebben az értelemben: 2015. július 1-jei Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 41. és 42. pont).

42 Végezetül a 2000/60 irányelv 4. cikkének szövegéből, rendszeréből és céljából az következik, hogy az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában a felszíni vizekkel és a felszín alatti vizekkel kapcsolatban előírt kötelezettségek kötelező jellegűek (lásd ebben az értelemben: 2020. május 28-i Land Nordrhein-Westfalen ítélet, C-535/18, EU:C:2020:391, 72. pont).

43 Következésképpen, amint azt a Bizottság állítja, a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja nem csupán a vízgyűjtőgazdálkodás-tervezés egyszerű célkitűzéseit állapítja meg programszerű megfogalmazásban, hanem kötő erejű kötelezettségeket ír elő a víztestek

állapotromlásának megakadályozására vonatkozóan, az ezen irányelv által előírt eljárás minden egyes szakaszában (2020. május 28-i Land Nordrhein-Westfalen ítélet, C-535/18, EU:C:2020:391, 73. pont).

44 A jelen kifogás keretében a Bizottság a Spanyol Királyságnak kizárólag azt rója fel, hogy megsértette a felszín alatti víztestek állapotromlásának megakadályozására vonatkozó, a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjában előírt kötelezettséget.

45 Következésképpen el kell utasítani a Spanyol Királyság azon érvét, amely szerint a 2000/60 irányelv 4. cikkének (4) bekezdése lehetővé tette számára az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettségek teljesítésének elhalasztását többek között a Doñana védett természeti területen található három víztest tekintetében. Ugyanis, amint arra a főtanácsnok indítványának 153. pontjában rámutatott, a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott célkitűzések megvalósításának elhalasztására vonatkozó kivétel csak az e rendelkezés ii. pontjában megállapított javítási kötelezettségre alkalmazandó, az i. alpontjában említett, állapotromlás megelőzésére irányuló kötelezettségre, amelynek elmulasztását a jelen ügyben a Bizottság felrója, viszont nem.

46 Azon kérdést illetően, hogy vajon a Spanyol Királyság – a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját megsértve –elmulasztotta-e a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei állapotromlásának megakadályozására vonatkozó kötelezettségét, először is emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében a Bizottságot terheli annak bizonyítása, hogy az állítólagos kötelezettségszegés fennáll, és a Bizottságnak kell a Bíróság elé terjesztenie az e kötelezettségszegés fennállásának a Bíróság általi vizsgálatához szükséges információkat anélkül, hogy bármiféle vélelemre hivatkozhatna (lásd ebben az értelemben: 2020. március 5-i Bizottság kontra Ciprus [Települési szennyvizek gyűjtése és tisztítása] ítélet, C-248/19, nem tették közzé, EU:C:2020:171, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Ezt követően, csak ha a Bizottság kellő mennyiségű olyan tényre hivatkozott, amelyekből kitűnik, hogy az alperes tagállam területén a gyakorlatban nem alkalmazzák megfelelően az irányelvet átültető nemzeti rendelkezéseket, feladata a tagállamnak, hogy az így előterjesztett tényeket, valamint az abból levont következtetéseket érdemben és részletesen vitassa (lásd analógia útján: 2019. március 28-i Bizottság kontra Írország [Szennyvízgyűjtő és -kezelő rendszer] ítélet, C-427/17, nem tették közzé, EU:C:2019:269, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 Végül az ítélkezési gyakorlat szerint a 2000/60 irányelv 4. cikkének szerkezetéből kitűnik, hogy valamely víztest – akár átmeneti – állapotromlása csak szigorú feltételek mellett engedélyezett, és alacsonynak kell lennie azon küszöbnek, amelyen túl valamely víztest állapotromlásának a megakadályozására vonatkozó kötelezettség nemteljesítését megállapítják (lásd ebben az értelemben: 2015. július 1-jei Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 67. pont).

49 Amint arra a főtanácsnok indítványának 123–134. pontjában rámutatott, az „állapotromlásnak” az e rendelkezés értelmében vett fogalma az olyan felszín alatti vizekkel kapcsolatban, amelyek már rossz állapotban vannak, feltételezi a már fennálló hiány további növekedését, és így a korábbi helyzethez képest megnövekedett túlzott mértékű kitermelést. E tekintetben a felszín alatti vizek vízkivétele és újratermelődése közötti egyensúly hiánya azt jelenti, hogy valamely felszín alatti víztest nem a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2 pontjában meghatározott jó mennyiségi

állapotot mutat, ez ugyanakkor önmagában nem minősül az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében vett romlásnak. Az ezen egyensúly eléréséhez szükséges intézkedések elfogadása – mint például a túlzott vízkivétel megszüntetése, és ennélfogva a szóban forgó felszín alatti víztest jó állapotának elérése – az említett irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti javítási kötelezettség hatálya alá tartozik. Következésképpen, amíg egy rossz mennyiségi állapotú, felszín alatti víztest túlzott mértékű kitermelése nem fokozódik, nem áll fenn ezen állapot romlása, ami ellentétes lenne az ugyanezen irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i) alpontjában előírt kötelezettséggel.

50 A Bizottság úgy véli, hogy fennáll a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztesteinek a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében vett állapotromlása, először is, mivel a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi terve az Almonte-Marismas víztartó rétegének mennyiségi állapotával kapcsolatos minősítési hibát tartalmaz, másodszor mivel a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve a három víztestet „rossz mennyiségi állapotúnak” minősíti, harmadszor, mivel azon intézkedések elégtelen volta miatt, amelyeket Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervnek kellett volna megállapítania, a három víztest állapota romlott.

1) Az Almonte-Marismas víztartó réteg mennyiségi állapotának a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében foglalt minősítési hibájáról

51 A Bizottság először is azt rója fel a Spanyol Királyságnak, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében tévesen tüntette fel úgy, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontja értelmében vett „jó mennyiségi állapotot” mutat, és következésképpen tévesen állapította meg, hogy az említett víztartó réteg felszín alatti vizeinek szintje nincs olyan antropogén eredetű elváltozásoknak kitéve, amelyek az ezen irányelv által előírt környezeti célkitűzések el nem érését eredményezhetik, vagy károsíthatják azokat a szárazföldi ökoszisztémákat, amelyek közvetlenül e víztestektől függnek. A Bizottság szerint e téves minősítés bizonyítja, hogy a Spanyol Királyság nem állapította meg a felszín alatti víztestek Doñana régióban fennálló állapotromlásának megakadályozásához szükséges, különösen a túlzott vízkivétel csökkentésére irányuló intézkedéseket.

52 Amint az a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervének jóváhagyásakor, azaz 2013. május 17-én elegendő valószínűsítő körülmény állt rendelkezésre annak megállapításához, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg nem felel meg az ahhoz szükséges feltételeknek, hogy a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontja értelmében vett „jó mennyiségi állapotú” víztestnek lehessen minősíteni.

53 A Bizottság ugyanis több olyan, különböző tudományos és hivatalos forrásból származó dokumentumot nyújtott be keresetleveléhez mellékletként csatolva, amelyek bizonyítják, hogy az említett terv jóváhagyásának időpontjában fennállt annak a veszélye, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg antropogén eredetű elváltozások és különösen a Doñana régió öntözött területekből származó túlzott vízkivétel miatt nem érik el a 2000/60 irányelvben rögzített célokat.

54 Ezenkívül, amint azt a Bizottság előadja, mivel a Doñana régió területrendezési terve, amelyet a 2003. december 9-i Decreto 341/2003 del Gobierno de la Comunidad Autónoma de Andalucía por el que se aprueba el Plan de Ordenación del Territorio del preñana y serea surea Comrea su régional de Seguimiento (az Andalúziai autonóm közösség kormányának 341/2003. sz. királyi rendelete Doñana régió területrendezési tervének jóváhagyásáról és felügyelőbizottságának létrehozásáról; a BOJA 2004. január 3-i 22. száma, 2866. o.) már azt ajánlotta a spanyol vízügyi hatóságnak, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteget teljes egészében nyilvánítsa túlzott

mértékben kitermelt vagy ilyen kitermelés kockázatának kitett víztartó rétegnek annak érdekében, hogy csökkentsék e víztartó réteg vizei túlzott mértékű kitermelésének kockázatát és vizei minőségének romlását.

55 Ugyanakkor, noha a jelen ítélet 53. és 54. pontjában említett tényezők, amelyek a 2003-as, 2008-as, 2009-es és a 2012-es évre vonatkoznak, alkalmasak annak bizonyítására, hogy Guadalquivir 2009–2015-ös vízügyi tervének jóváhagyásakor az Almonte-Marismas víztartó réteg nem mutatott a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontja értelmében vett „jó mennyiségi állapotot", e tényezők ugyanakkor nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy e víztartó réteg mennyiségi állapotának az említett tervben foglalt téves minősítése azzal a következménnyel járt, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei romlást szenvedtek el, amint azt a jelen ítélet 48. pontja meghatározza.

56 A fentiekből az következik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Spanyol Királyság azáltal, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei mennyiségi állapotának téves minősítését adta Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében, nem teljesítette a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjából eredő kötelezettségeit

2) A három víztest „rossz mennyiségi állapotának" Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében foglalt minősítéséről

57 A Bizottság azt állítja, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg mennyiségi állapotának romlását alátámasztó bizonyíték azon alapul, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének elfogadása során, 2016 januárjában, e víztartó réteget öt víztestre osztották fel, amelyből három víztestről úgy ítélték meg, hogy a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontja értelmében vett „rossz mennyiségi állapotot" mutat. A Bizottság szerint az említett terv módosítása azon tény hallgatólagos elismerésének tekinthető, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztesteinek állapota romlott a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében bemutatott állapotukhoz képest.

58 Ezen érvelésnek azonban nem lehet helyt adni.

59 A Bíróság elé terjesztett ügyiratokból ugyanis kitűnik, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei mennyiségi állapotának új minősítése csupán annak következménye, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg egészét öt különböző víztestre osztották fel annak értékelése céljából. E feldarabolás miatt ugyanis a három víztest rossz mennyiségi állapota láthatóvá vált, míg Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében az Almonte-Marismas víztartó réteget összességében úgy értékelték, mint amely jó mennyiségi állapotot mutat.

60 Tehát, amint azt a Spanyol Királyság kijelentette, Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervének jóváhagyását követően a folyamatosan gyűjtött információk bizonyították, hogy e terv híján van a műszaki pontosságnak a 2000/60 irányelvet végrehajtó első intézkedéseket illetően. Ennélfogva Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve keretében az Almonte-Marismas víztartó réteget öt különböző víztestre osztották fel annak érdekében, hogy a problémákat könnyebben lokalizálhassák területi szinten, pontosabban beazonosíthassák azon térségeket, amelyek ki vannak téve azon kockázatnak, hogy nem érik el az említett irányelv által rögzített célokat, és ekként hatékonyabb és megfelelőbb választ dolgozhassanak ki, amely lényegében a felszín alatti víz kivételének csökkentéséből áll.

61 Egyébiránt a Bizottság által benyújtott bizonyítékok nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy a három, „rossz mennyiségi állapotot” mutatónak tekintett víztest az Almonte-Marismas víztartó terület felosztását megelőzően jobb állapotban lett volna. Ellenkezőleg, amint az a jelen ítélet 52. pontjából kitűnik, a Bizottság által benyújtott dokumentumok azt bizonyítják, hogy a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervének jóváhagyását megelőzően elegendő valószínűsítő körülmény állt rendelkezésre annak megállapításához, hogy e víztartó réteg nem mutat jó mennyiségi állapotot. Következésképpen a három víztest rossz mennyiségi állapotának Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében történt feltüntetéséből nem vonható le az a következtetés, hogy ez az állapot tovább romlott volna a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében feltüntetett állapothoz képest.

62 Következésképpen a Bizottság nem bizonyította, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg „jó mennyiségi állapotú” minősítésének Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében szereplő, azon megjegyzés által történő módosítása, amely szerint a három víztest „rossz mennyiségi állapotú”, az említett víztest állapotromlásának a következménye, amint azt a jelen ítélet 48. pontja meghatározza.

3) A Doñana védett természeti terület víztesteinek azon intézkedések elégtelen volta miatt bekövetkező romlásáról, amelyeket a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének kellett volna megállapítania

63 A Bizottság azt állítja, hogy a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve által elfogadott elégtelen intézkedések folytán a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja értelmében vett „állapotromlás” tovább folytatódik, és még nem fordult vissza, ami azzal a kockázattal jár, hogy a három víztest jó mennyiségi állapotát az említett irányelvben előírt határidőkön belül nem érik el.

64 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kötelezettségszegés fennállását azon helyzet alapján kell megítélni, amelyben az érintett tagállam az indokolással ellátott véleményben rögzített határidő lejártakor volt, és a Bíróság nem veheti figyelembe az azóta bekövetkezett változásokat (lásd: 2019. március 28-i Bizottság kontra Írország [Szennyvízgyűjtő és -kezelő rendszer], C-427/17, nem tették közzé, EU:C:2019:269, 140. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 A jelen ügyben, mivel az indokolással ellátott véleményben rögzített határidő 2016. június 29. volt, el kell utasítani a Bizottság által a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei mennyiségi állapota folyamatos romlásának bizonyítására előterjesztett információk egy részét – különösen a spanyol sajtócikkek többségét és a „World Wildlife Fund” (WWF) nem kormányzati szervezet 2017., 2018. és 2019. évre vonatkozó információkat tartalmazó jelentéseit.

66 Azon kérdést illetően, hogy a Spanyol Királyság 2016. június 29-ig eleget tett-e az e víztestek állapotromlásának megelőzésére irányuló kötelezettségének, a Bizottság lényegében úgy véli, hogy az említett víztestek mennyiségi állapotának jelenlegi és folyamatos romlását egyrészt a Doñana régió felszín alatti vizeinek túlzott és folyamatos kivétele, másrészt pedig a felszíni vizek és az ökoszisztémák romlása bizonyítja.

67 A Doñana régió felszín alatti vizeinek túlzott mértékű és folyamatos kivételével kapcsolatban a Bizottság azt állítja, hogy tudományos tanulmányokból, a spanyol hatóságok jelentéseiből és sajtócikkekből származó különböző bizonyítékok, amelyeknek a másolatait a keresetlevélhez csatolták, megerősítik, hogy a Doñana régióban 2000 óta az öntözött felszín lassan és állandó jelleggel növekedett.

68 Márpedig, noha kétségtelenül igaz, hogy ezen információk tekinthetők valószínűsítő körülményeknek az Almonte-Marismas víztartó réteg folyamatos túlzott mértékű kitermelését illetően, e dokumentumok nem bizonyítják, hogy az ilyen túlzott mértékű kitermelés Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének 2016. január 8-i jóváhagyása óta fokozódott volna, az említett víztartó réteg állapotának romlását eredményezve.

69 Ugyanis a Bizottság által benyújtott dokumentumok, különösen a Guadalquiviri Vízügyi Szövetségnek az Almonte-Marismas víztartó réteg 2015–2016-os hidrológiai évre vonatkozó 2017. áprilisi jelentése, valamint a Defensor del Pueblo (spanyol ombudsman) 2018. augusztus 10-i jelentése, amelyeket mellékletként csatoltak a keresetlevélhez, mindössze arról tájékoztatnak, hogy a felszín alatti vízforrások folyamatos felhasználása veszélyezteti e víztartó réteg és az ettől függő szárazföldi ökoszisztémák jó állapotát, annak a kockázata mellett, hogy a rossz mennyiségi állapotúnak tekintett három víztest tekintetében nem érik el a jó mennyiségi állapotot. Márpedig az a tény, hogy a felszín alatti víztestek rossz mennyiségi állapotban maradnak, önmagában nem jelenti azt, amint az a jelen ítélet 49. pontjában megállapításra került, hogy ez az állapot Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének jóváhagyását követően tovább romlott volna.

70 Egyébiránt, amint arra a főtanácsnok indítványának 130. pontjában rámutatott, a felszín alatti vizek rossz mennyiségi állapota esetén a 2006/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. pontja szerinti állapotromlás megakadályozására vonatkozó kötelezettség nem követelheti meg a felszín alatti vizek túlzott mértékű kitermelésének olyan mértékű csökkentését, hogy egyensúly alakuljon ki a felszín alatti víz kitermelése és utánpótlódása között. Ez az egyensúly megfelel az ezen irányelv V. melléklete 2.1.2. pontjának első mondata szerinti jó mennyiségi állapot meghatározásának, amelyet az említett irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. és iii. alpontjában előírt javítási kötelezettség keretében kell megvalósítani, amelynek teljesítését a jelen kifogás keretében nem vitatták.

71 A fenti megfontolásokból az következik tehát, hogy a felszín alatti víztestek rossz mennyiségi állapota esetén, mint amely Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében megállapítást nyert, az e víztestek mennyiségi állapotromlásának megakadályozására vonatkozó, a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjában előírt kötelezettség kizárólag azt követeli meg, hogy a felszín alatti vizek kivétele ne növekedjen tovább, hogy ne súlyosbítsa a megállapítást nyert rossz mennyiségi állapot okait. Márpedig a Bizottság nem bizonyította, hogy a felszín alatti vizek kivétele Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének jóváhagyását követően növekedett volna, sem azt, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg rossz mennyiségi állapotának okai súlyosbodtak volna.

72 Ezzel szemben a Spanyol Királyság a Guadalquiviri Vízügyi Szövetség által gyűjtött olyan felügyeleti adatokat nyújtott be, amelyek azt jelzik, hogy legalább 2015 óta az Almonte-Marismas víztartó rétegben található felszín alatti víztestek állapotának mutatója a korábbi szinteket újból közelítő tendenciát mutat, amely tendencia megfigyelhető mind az Almonte-Marisma víztartó réteg felszín alatti víztesteinek összessége tekintetében, mind pedig a három víztest, főként a La Rocina tekintetében. Meg kell állapítani tehát, hogy a rendelkezésre álló hivatalos nyilvántartások

szerint hozzávetőleg a 2015-ös év óta a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei enyhén pozitív változást mutatnak a Doñana régióban a felszín alatti víz kivételének csökkentésére irányuló konkrét intézkedések végrehajtása folytán.

73 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztesteinek rossz mennyiségi állapota súlyosbodott a megnövekedett vízkivétel folytán, és hogy ezáltal e tagállam nem teljesítette a felszín alatti vizek állapotromlásának megakadályozására vonatkozóan a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjában előírt kötelezettségét.

74 A felszíni vizek és az ökoszisztémák romlását illetően meg kell állapítani, amint azt a főtanácsnok tette indítványának 149. pontjában, hogy ezen állapotromlások a szóban forgó, felszín alatti víztest rossz mennyiségi állapotára utaló valószínűsítő körülménynek, nem pedig az ezen állapot további romlását tanúsító valószínűsítő körülménynek tekinthetők. Egyébiránt a Bizottság azt sem bizonyította, hogy e valószínűsítő körülmények a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei összessége rossz állapotának súlyosbodását támasztják alá.

75 Következésképpen a Bizottság nem bizonyította a három víztestnek a Guadalquivir 2015–2021. évi tervében megállapított intézkedéseket követő romlását.

76 A fentiek összességéből következően a Bizottság nem bizonyította, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei állapotromlásának megakadályozására vonatkozó, a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjából eredő kötelezettségét.

2. A második kifogásról

a) A felek érvei

77 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a Spanyol Királyság nem alkalmazta helyesen a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (1) bekezdését, mivel nem végezte el a Doñana régió azon, felszín alatti víztesteinek további jellemzését, amelyek esetében fennállt annak a kockázata, hogy nem érik el az említett irányelvben rögzített célokat, következésképpen a Spanyol Királyság nem határozta meg az említett irányelv e céljainak eléréséhez szükséges intézkedéseket.

78 A Bizottság lényegében azt rója fel a Spanyol Királyságnak, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében alulbecsülte Doñana régióban a vízkivételeknek a felszín alatti víztestekre gyakorolt hatásait, és nem azonosította azokat a felszín alatti víztesteket, amelyek kockázattal jártak az említett célkitűzések elérése tekintetében. Álláspontja szerint ez az elégtelen első jellemzés azzal a következménnyel járt, hogy a Spanyol Királyság nem végzett további jellemzést, amint azt a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontja megköveteli, ami ahhoz vezetett, hogy ezt követően nem fogadtak el az ugyanezen célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedéseket.

79 Egyébiránt a Bizottság azt állítja, hogy a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében foglalt jellemzés nem orvosolta a 2000/60 irányelv rendelkezéseinek megsértését, mivel ez az új jellemzés továbbra is hiányos, és nem felel meg ezen irányelv valamennyi követelményének, különösen az érintett felszín alatti víztestek mennyiségi állapota helyes meghatározására vonatkozó követelményeknek. E tekintetben a Bizottság rámutat először is, hogy az

Almonte-Marismas víztartó réteg öt víztestre való felosztása nem tartalmazza e víztestek kémiai állapotának és mennyiségi állapotának kellően pontos leírását, megakadályozva ezzel a 2000/60 irányelv által kitűzött célok megvalósítását. Másodszor, a Bizottság az említett víztestek jellemzése során rendelkezésre álló tudományos információk elégtelen voltára hivatkozik. Harmadszor a Bizottság felhívja a figyelmet arra, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztesteire gyakorolt nyomás és a vízkivételek hatásainak elemzése jelentős hiányosságokat mutat.

80 A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a spanyol hatóságok nem megfelelően értékelték az említett víztestek mennyiségi állapotát, mivel egy megfelelő értékelés nyilvánvalóvá tette volna, hogy az érintett víztestek összessége tekintetében fennáll a kockázata annak, hogy nem érik el a 2000/60 irányelvben rögzített környezeti célkitűzéseket.

81 A Spanyol Királyság cáfolja ezeket az érveket, és arra hivatkozik, hogy megfelelően eleget tett az érintett felszín alatti víztestek első jellemzésére vonatkozó, a 2000/60 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettségnek, az ezen irányelv II. és III. mellékletében foglalt műszaki előírásoknak megfelelően. E tanulmányt eredetileg 2013-ban készítették el Guadalquivir 2009–2015. évi, majd 2016-ban Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve keretében.

82 A Spanyol Királyság különösen azt állítja, hogy elvégezte a Doñana vízgyűjtő kerület felszín alatti víztesteinek megfelelő kezdeti jellemzését. Kijelenti, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében az Almonte-Marismas víztartó rétegről általános jelleggel azt állapították meg, hogy „jó mennyiségi állapototot” mutat, ami e tagállamot állítása szerint mentesítette az alól, hogy további jellemzést végezzen a 2000/60 irányelv 5. cikkének megfelelően. Ezenfelül az említett vízügyi terv e víztartó réteget a stratégiai fontosságú és az említett terv 4. cikkének (3) bekezdése értelmében alapvetően emberi fogyasztásra fenntartott felszín alatti víztestek közé sorolta.

83 Egyébiránt a Spanyol Királyság azt állítja, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének felülvizsgálata során módosították az Almonte-Marismas víztartó réteg jellemzését, és ezt a víztartó réteget hidrogeológiai okokból és a környezetvédelemhez, valamint a terület használatához és kezeléséhez kapcsolódó okokból felosztották. A Spanyol Királyság arra hivatkozik, hogy az említett víztartó réteg öt különböző felszín alatti víztestre történő bontása lehetővé tette e víztestek állapotának pontosabb és reprezentatívabb értékelését, valamint az e vízügyi terv által megállapított intézkedési program hatékonyabb alkalmazását. A Spanyol Királyság szerint az Almonte-Marismas víztartó réteg e jellemzése nem csupán teljes mértékben megfelel a 2000/60 irányelv rendelkezéseinek, hanem megfelelő és elégséges is az irányelv által rögzített célkitűzések megvalósítása szintjének vizsgálata szempontjából.

84 Végül a Spanyol Királyság, amely arra hivatkozik, hogy az irányelv 5. cikke szerinti jellemzést számos olyan hidrológiai tanulmány alapján végezték, amely más spanyolországi vízügyi tervekkel nehezen összehasonlítható mennyiségi és minőségi adatokat és információkat tartalmazott, azt állítja, hogy ezeket a vizsgálatokat a jelen eljárás szempontjából érvényes információforrásnak kell tekinteni.

b) A Bíróság álláspontja

85 A 2006/60 irányelv 4. cikkében meghatározott környezeti célkitűzések elérése érdekében a tagállamoknak képet kell alkotniuk az érintett víztestek jellemzőinek összességéről.

86 E célból a 2000/60 irányelv 3. cikkének megfelelően a tagállamok mindenekelőtt meghatározzák az egyes vízgyűjtőket, azokat egyedi vízgyűjtő kerületekbe sorolják, és kijelölik a hatáskörrel rendelkező hatóságokat.

87 Ezt követően a tagállamok elvégzik a víztesteknek a 2000/60 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében, valamint II. és III. mellékletében előírt jellemzését. E rendelkezés értelmében minden tagállam biztosítja, hogy minden vízgyűjtő kerületre vagy egy nemzetközi vízgyűjtő kerületnek az országa területén belüli részére elvégzi az emberi tevékenységnek a felszíni és a felszín alatti vizek állapotára gyakorolt hatásának vizsgálatát és a vízhasználatok gazdasági elemzését, különösen az említett II. és III. mellékletben felsorolt műszaki előírások szerint.

88 Ezen irányelv 5. cikkének (2) bekezdése azt írja elő, hogy az e cikk (1) bekezdésében említett elemzéseket és vizsgálatokat legkésőbb ezen irányelv hatálybalépését követő 13 éven belül, és azt követően hatévente, felülvizsgálják, és ha szükséges, naprakésszé teszik.

89 A műszaki sajátosságokat illetően meg kell állapítani, hogy a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2. pontja részletezi azokat a követelményeket, amelyeket a tagállamoknak a felszín alatti víztestek első jellemzése és szükség esetén további jellemzése során tiszteletben kell tartaniuk.

90 Közelebbről ezen irányelv II. mellékletének 2.1. pontja meghatározza a minden felszín alatti víztest esetében annak érdekében elvégzendő első jellemzés részleteit, hogy értékeljék azok használatát, és azt, hogy mennyiben áll fenn annak kockázata, hogy azok nem valósítják meg az említett irányelv 4. cikkében a minden felszín alatti víztest tekintetében előírt célkitűzéseket.

91 Egyébiránt a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontja előírja, hogy az első jellemzést követően a tagállamoknak el kell végezniük azoknak a felszín alatti víztesteknek a további jellemzését, amelyekről megállapították, hogy az említett célok megvalósulása szempontjából kockázatos helyzetűek, annak érdekében, hogy pontosabban meg lehessen becsülni az ilyen kockázat mértékét, és meg lehessen határozni bármely, a 11. cikkben megkívánt intézkedést. Ennek a további jellemzésnek tartalmaznia kell az emberi tevékenységnek az említett víztestekre gyakorolt hatására vonatkozó információkat és adott esetben az érintett felszín alatti víztestek egyéb jellemzőire vonatkozó információkat.

92 A jelen kifogás keretében a Bizottság először is azt rója fel a Spanyol Királyságnak, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében nem végezte el ezt a további jellemzést, másodszor pedig azt, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében e jellemzést hiányosan végezte el.

93 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 80. pontjában rámutatott – a 2000/60 irányelv 5. cikkének (1) bekezdéséből és 13. cikkének (6) bekezdéséből, valamint VII. mellékletéből kitűnik, hogy a felszín alatti víztestek jellemzését a vízgyűjtő-gazdálkodási terv kidolgozása előtt kell kidolgozni, azt megelőzően, hogy e jellemzés e terv tartalmának alapjául szolgálna.

94 Egyébiránt, amint az a jelen ítélet 52. pontjában említést nyert, a Bíróság elé terjesztett ügyiratokból kitűnik, hogy Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervének kidolgozásakor elegendő valószínűsítő körülmény állt rendelkezésre annak megállapításához, hogy az Almonte-Marismas víztartó rétegnek, amint azt e terv meghatározta, a kitermelése túlzott mértékű, így fennáll a kockázata annak, hogy e víztartó réteg tekintetében nem érik el a 2000/60 irányelv által előírt célkitűzéseket. E tekintetben meg kell állapítani, hogy Doñana régiónak a jelen ítélet 54. pontjában említett területrendezési terve azt javasolta, hogy e víztartó

réteget túlzott mértékben kitermelt vagy ilyen kitermelés kockázatának kitett víztartó rétegként tüntessenek fel. Ezenfelül a Bizottság válaszában az Instituto Geológico y Minero de España (spanyolországi földtani és bányászati intézet) és a Consejo Superior de Investigaciones Científicas (tudományos kutatási főtanács, Spanyolország) 2009-es, illetve 2017-es – a keresetlevéhez csatolt – két jelentésére hivatkozik, amelyek ugyancsak az említett víztartó réteg felszín alatti vizeinek túlzott mértékű vízkivételét állapítják meg.

95 E tekintetben a Spanyol Királyság elismeri, hogy a felszín alatti víztestek ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt jellemzése keretében készített, 2004-ben és 2005-ben közzétett első jelentés már említést tett annak a kockázatáról, hogy a 2000/60 irányelvben meghatározott célkitűzéseket nem érik el. A Spanyol Királyság rámutat azonban arra, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg átfogó értékelésének elvégzését követően megállapította, hogy az összességében „jó mennyiségi állapotot” mutat Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében, ami mentesítette őt az említett irányelv 5. cikkének megfelelő további jellemzési vizsgálat elvégzése alól. Egyébiránt a Spanyol Királyság azzal érvel, hogy ezt az értékelést korrigálta és javította, amint pontosabb információkhoz jutott, továbbá hogy a megállapított javítások feltüntetése céljából meg kellett várnia Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének a 2000/60 irányelvben előírt ütemtervnek megfelelő közzétételét.

96 Márpedig, amint az a főtanácsnok indítványának 84–87. pontjából kitűnik, az előző pontban említett „átfogó értékelés” nem tette lehetővé a Spanyol Királyság számára azon kockázat kizárását, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg vagy annak részei esetleg nem valósítják meg az ezen irányelv 4. cikkében foglalt célkitűzéseket. Ennélfogva e kockázatot a felszín alatti víztesteknek a 2000/60 irányelv által, II. melléklete 2.1. pontjának megfelelően előírt első jellemzése keretében meg kellett volna állapítani.

97 Ezenkívül, amint arra a főtanácsnok ugyancsak rámutatott indítványának 87. pontjában, a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontja értelmében további jellemzésre van szükség abban az esetben, ha fennáll annak a kockázata, hogy az érintett felszín alatti víztestek rossz mennyiségi állapotúak, vagyis akkor, ha fennáll annak a kockázata, hogy valamely víztest tekintetében nem teljesülnek az ezen irányelv 4. cikkében előírt célkitűzések. Következésképpen a Spanyol Királyság nem hivatkozhat arra, hogy az érintett felszín alatti víztestek e további jellemzése nem volt sem szükséges, megfelelő vagy megkövetelhető Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi terve keretében, mivel e kockázat fennállása vitathatatlan volt, és azt nem lehetett kizárni.

98 E megfontolásokból kitűnik, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 2000/60 irányelv 5. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében nem állapította meg annak kockázatát, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg tekintetében nem teljesülnek az ezen irányelv II. melléklete 2.1. pontjának megfelelően az említett irányelv által előírt célok, és következésképpen nem végezte el az irányelv II. mellékletének 2.2. pontja szerinti további jellemzést.

99 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a jelen ítélet 64. és 65. pontjából kitűnik – a jelen ügyben a kötelezettségszegés fennállását a Doñana víztartó rétegnek az indokolással ellátott véleményben meghatározott határidő lejártakor, azaz 2016. június 29-én fennálló helyzete alapján kell megítélni. Márpedig ebben az időpontban Guadalquivir 2016. január 8-án jóváhagyott 2015–2021. évi vízügyi tervét már alkalmazni kellett.

100 E tervben a Spanyol királyság elvégezte a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontja szerinti további jellemzést. Ugyanakkor a Bizottság arra hivatkozik, hogy az e célból felhasznált tudományos információk nem voltak kielégítőek. Azt állítja, hogy a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei mennyiségi állapotának meghatározása érdekében a Spanyol Királyság kizárólag a Doñana víztartó réteg vízszintjének alakulására, különösen a Doñana talajvíztükör-hálózatának adataira támaszkodott, következésképpen az abból levont következtetések hiányosak a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkéből eredő követelményekre tekintettel.

101 Először is a Bizottság azt állítja, hogy az érintett felszín alatti víztestek Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében foglalt jellemzéséhez rendelkezésre álló tudományos információk elégtelenek. A Bizottság különösen azt kifogásolja, hogy e terv az Almonte-Marismas víztartó réteg 2012–2013-as hidrológiai évre vonatkozó állapotáról szóló, a Guadalquiviri Vízügyi Szövetség által készített jelentésre támaszkodott, amely nem jelölte meg a felszín alatti vizek szintjének mérési pontját a La Rocina és a Doñana Marismas felszín alatti víztestek vonatkozásában. Meg kell azonban állapítani, hogy a Bizottság nem fejti ki és nem is bizonyítja, hogy ezek az adatok elengedhetetlenek lennének az ilyen jellemzés alátámasztásához. Egyébiránt a Bizottság csupán a spanyol kormány egy olyan internetes portáljára utal, amely földrajzi információkat tartalmaz, anélkül hogy kifejtené, hogyan találhatók meg az általa hivatkozott információk.

102 Másodszor a Bizottság azt rója fel, hogy a spanyol hatóságok a Doñana víztartó réteg felszín alatti víztestei talajvíztükör szintjének alapján végeztek becsléseket. A Bizottság azt állítja, hogy ezek a becslések kizárólag e víztartó réteg vízszintjének alakulását veszik figyelembe, és így nem elégségesek a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei mennyiségi állapotának meghatározásához. Ezenfelül a Bizottság megjegyzi, hogy a talajvíztükör összességére vonatkozó általános tendencia negatív irányú.

103 E tekintetben mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a 2000/60 irányelv V. mellékletének 2.1.2. pontja „a felszín alatti víz szintjének változását” határozza meg paraméterként a felszín alatti vizek mennyiségi állapotának osztályozásához, anélkül hogy megjelölné, hogy milyen módon kell meghatározni ezt a szintet.

104 Továbbá, amint az a Bíróság elé terjesztett ügyiratokból kitűnik, a Bizottság egyetlen olyan bizonyítékot sem terjeszt elő, amely alkalmas lenne annak alátámasztására a jelen ítélet 46. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében, hogy a Spanyol Királyság által alkalmazott módszer nem elégséges a 2000/60 irányelv 5. cikkében előírt jellemzés elvégzéséhez. Ugyanis az, hogy a Doñana víztartó réteg kitermelése túlzott mértékű, és hogy e víztartó réteg felszín alatti víztesteinek jó mennyiségi állapotát mostantól 2027-ig nem fogják elérni, nem bizonyítja, hogy az említett víztestek szintje ne lenne releváns az említett víztartó réteg mennyiségi állapotának az ezen irányelv V. cikkében foglalt követelményekkel összhangban történő meghatározásához.

105 Végül a Spanyol Királyság kijelenti, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében más paramétereket is figyelembe vett a Doñana víztartó réteg mennyiségi állapotának értékelése során, például a vízkivételek és a rendelkezésre álló vízkészletek egyensúlyát.

106 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 2000/60 irányelv 5. cikkéből és II. mellékletének 2.2. pontjából eredő kötelezettségeit, amikor a talajvíztükörre vonatkozó adatokat használta fel a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei mennyiségi állapotának meghatározásához.

107 Harmadszor a Bizottság azt állítja, hogy a vízkivételnek a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztesteire gyakorolt nyomására és hatásaira vonatkozó elemzés jelentős hiányosságokat mutat. Különösen azt kifogásolja, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének a 2008-as évre vonatkozó jegyzéken alapuló 3. melléklete a régióban történő különböző felhasználások által megkövetelt vízmennyiség kiszámítására szorítkozik, anélkül hogy az öntözött termőföldek tekintetében kellő mértékben figyelembe venné a jogellenes vízkivételek által gyakorolt erős nyomásokat. A Bizottság egyébiránt megjegyzi, hogy hiányzik a lakossági ellátásra szánt vízkivételek – különösen Matalascañas (Spanyolország) part menti idegenforgalmi övezetre gyakorolt – hatására vonatkozó elemzés.

108 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve a 2000/60 irányelv 5. cikke alapján elvégzett jellemzés keretében nem veszi figyelembe a jogellenes vízkivételekből eredő nyomást, valamint a lakossági ellátásra szánt vízkivételeket, különösen az említett idegenforgalmi övezetet illetően. Egyrészt ugyanis az említett terv 2. mellékletének „A felszín alatti víztestek jellemzésére” vonatkozó 5.2. pontja általános jelleggel írja le a felszín alatti víztestek teljes vízkivételének meghatározásához használt forrásokat és módszertant. Másrészt ugyanezen terv 3. mellékletének 5.2. pontja, amely „a felszín alatti víztestek nyomására” vonatkozik, nem tesz említést arról, hogy a jogellenes vízkivételt figyelembe vették volna az öntözött területekre gyakorolt nyomás meghatározásakor. Egyébiránt, noha e melléklet megemlíti a lakossági nyomás hatását, e hatás nehezen értékelhető.

109 Márpedig, amint az a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontjából kitűnik, az ezen irányelv 11. cikke értelmében megkövetelt valamennyi intézkedés meghatározásához a szóban forgó kockázat – különösen a jogellenes vízkivétel és az ívóvíz biztosítását célzó vízkivétel – jelentőségének pontosabb értékelése szükséges. Amint ugyanis arra a főtanácsnok indítványának 108. pontjában rámutatott, ezen értékelés hiányában a felszín alatti víztest állapota nem értékelhető helyesen, következésképpen nehezen határozható meg, hogy elégségesek-e az intézkedések az érintett, felszín alatti vizek megfelelő mennyiségi állapotának az elérése céljából meghatározott és különösen a jogellenes vízkivétel elleni küzdelemre irányuló intézkedések.

110 Meg kell tehát állapítani, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve nem tartalmazza az emberi tevékenység Doñana régió felszín alatti víztesteire gyakorolt hatásának meghatározásához szükséges, az irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke szerinti valamennyi információt.

111 E megfontolásokból az következik, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervben foglalt további jellemzés keretében, a Doñana régió felszín alatti vízkivételének becslése során nem vette figyelembe a jogellenes vízkivételt és a lakossági ellátást célzó vízkivételt.

3. A harmadik kifogásról

a) A felek érvei

112 A Bizottság előadja, hogy a Spanyol Királyság, mivel nem foglalt megfelelő alapintézkedéseket és kiegészítő intézkedéseket Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervébe és Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervébe, nem teljesítette a 2000/60 irányelv 11. cikkének (1) bekezdéséből, (3) bekezdésének a), c) és e) pontjából, valamint (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit. A Bizottság egyébiránt azt állítja, hogy számos, e tagállam által bejelentett intézkedést még mindig nem hajtottak végre, anélkül, hogy e késedelem okait megjelölték volna.

113 Közelebbről a Bizottság először is arra hivatkozik, hogy az e tervekben megállapított intézkedések lényegében a jogellenes vízkivétel problémájának megoldására irányulnak, azonban semmilyen megoldást nem nyújtanak a Doñana védett természeti terület víztartó rétegeire gyakorolt nyomást vagy a jelenlegi vízigény csökkentését illetően. Egyébiránt a Bizottság azt kifogásolja, hogy Doñana 2014. évi különleges öntözési terve „öntözött mezőgazdasági földterületeknek" tekinti azokat a földterületeket, amelyeket – jóllehet azokon erre vonatkozóan semmilyen jog nem áll fenn – legalább 2004 óta öntöztek, ami megfelel a Doñana régió területrendezési terve jelen ítélet 54. pontjában említett hatálybalépése időpontjának.

114 Másodsorban a Bizottság azt állítja, hogy Doñana 2014. évi különleges öntözési terve túlzott jelentőséget tulajdonít a vízátvezetésnek, anélkül hogy megoldaná a vizek minőségi állapotával és különösen azok jó kémiai állapotával kapcsolatos problémákat. Álláspontja szerint az említett terv nem biztosítja a felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák megőrzését sem. Ezenkívül a Bizottság úgy véli, hogy a felszín alatti vizek vízkivételi szintjeinek a vízátvezetés révén bekövetkező csökkenését alkalmanként semlegesíti a spanyol hatóságok által biztosított öntözési jogok növekedése.

115 Harmadsorban a Bizottság, még ha el is ismeri, hogy a Spanyol Királyság által közölt egyes intézkedések alkalmasak arra, hogy orvosolják a Doñana védett természeti terület felszín alatti vizeinek állapotromlását, és hogy ezáltal biztosítsák a 2000/60 irányelv alapján fennálló kötelezettségek teljesítését, fenntartja, hogy az ezen intézkedések számára elkülönített források nem elégségesek, ami csökkenti ezen intézkedések hatékonyságát. A Bizottság többek között a vízhasználat ellenőrzésére irányuló olyan intézkedésekre hivatkozik, mint az illegális kutak vizsgálata és felderítése, valamint a jogellenes vízkivétel szankcionálását és megszüntetését célzó intézkedések.

116 Negyedsorban a Bizottság azt állítja, hogy a Defensor del Pueblo (spanyol ombudsman) 2018. évre vonatkozó éves jelentése nyilvánvalóvá teszi, hogy az említett hiányosságok abból erednek, hogy a Guadalquiviri Vízügyi Szövetség nem gyakorolja kellő határozottsággal a vízügyi jogszabályok által ráruházott jogköröket. A Bizottság szerint az ombudsman ezért javasolta e szövetségnek egyrészt azt, hogy a három víztestet túlzott mértékben kitermelt víztestnek minősítse. Másrészt az említett ombudsman a vízkivétel szabályozására és a vízkészletek tervezésére, a mezőgazdasági tevékenységre és a természeti területek védelmére vonatkozó különböző eszközökben előírt intézkedések összehangolására irányuló cselekvési program jóváhagyását javasolta a fenntartható vízhasználat biztosítása érdekében. A Bizottság azt állítja, hogy nem kormányzati források megerősítik ezen ombudsman megállapításait.

117 Ötödsorban a Bizottság azzal érvel, hogy a Spanyol Királyság által bejelentett intézkedések nem nyújtanak megoldást a túlzott vízhasználatnak az idegenforgalomból – különösen Matalascañas tengerparti településen – eredő problémájára, amelyet több tanulmány azonosít a Doñana védett természeti területhez tartozó egyes felszín alatti víztestek túlzott mértékű kitermelése fő okaként.

118 A Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a Spanyol Királyság elmulasztotta azon ellenőrzési, vizsgálati és szankcionálási intézkedések alkalmazását és végrehajtását, amelyek szükségesek lettek volna ahhoz, hogy hatékonyan visszatartsák azokat a személyeket, akik engedély nélküli vízkivételt végeznek és illegális létesítményeket hoznak létre. Álláspontja szerint a Spanyol Királyság nem fogadta el a megfelelő intézkedéseket annak érdekében sem, hogy a vízkivétel mennyiségét olyan fenntartható szinthez igazítsa, amely biztosítja a Doñana védett természeti terület felszín alatti vizei jó mennyiségi és kémiai állapotának elérését, valamint a kapcsolódó élőhelyek kedvező védettségi állapotának elérését. Ezenfelül a Bizottság azt rója fel a Spanyol Királyságnak, hogy nem fogadott el olyan intézkedéseket, amelyek alkalmasak lennének a régió mezőgazdasági ágazata számára rendelkezésre álló vízmennyiség kiigazítására, a fogyasztás csökkentésére vagy az észszerűbb vízhasználat ösztönzésére.

119 A Spanyol Királyság vitatja ezeket az állításokat, és arra hivatkozik, hogy azok pontatlanok és megalapozatlanok.

120 A Spanyol Királyság mindenekelőtt azt állítja, hogy teljesítette a 2000/60 irányelv 11. cikke (2) bekezdéséből, (3) bekezdésének a) és c) pontjából, valamint (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit a Doñana védett természeti terület felszín alatti víztestei jó állapotának helyreállítása érdekében, valamint a vízkivételek kezelése és a vízforrásokkal, a mezőgazdasági tevékenységgel, valamint a természeti területekkel kapcsolatos tervezési eszközök koordinációja által a vízkészletek fenntartható használatának biztosítása érdekében a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében elfogadott intézkedések révén. A Spanyol Királyság e tekintetben megjegyzi, hogy ezen intézkedések hatékonyságát a Doñana védett természeti terület víztartó rétegeinek állapotáról szóló legutóbbi éves jelentések is megállapították.

121 Ezt követően a Spanyol Királyság hangsúlyozza, hogy Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének kidolgozása óta új intézkedéseket fogadott el a 2000/60 irányelvben meghatározott környezeti célkitűzések elérése érdekében. Ezen intézkedések magukban foglalják a vízkivétel-szabályozási folyamat lezárását, a Doñana víztartó réteg állapotáról szóló, 2017-es és 2018-as évre vonatkozó jelentés elkészítését, nyilvános konzultációs eljárás elindításáról szóló dokumentum kidolgozását, a megművelt területek távérzékelési technikák révén történő nyomon követését, a felszín alatti vizeken végzett kutatási munkák koordinálását, vizsgálatok folytatását, a szankció kiszabására irányuló eljárások és végrehajtási eljárások megindítását az engedély nélküli vízkivételek tekintetében, az illegális kutak bezárását, a La Rocina víztestből történő vízkivétel tekintetében nyújtott jogokra vonatkozó iratok felülvizsgálatát, valamint a használat elmaradása vagy a vízkivétel feltételeinek be nem tartása folytán történt felmondásra vonatkozó iratok vizsgálatát.

122 Egyébiránt a Spanyol Királyság kiemeli a három víztest „jó mennyiségi állapot elérésének kockázatával járó” víztestnek nyilvánítására irányuló eljárásnak a jelentőségét. Rámutat, hogy a spanyol jogrendben ez az eljárás jelenti a legerősebb adminisztratív eszközt a felszín alatti vizek területén, amennyiben lehetővé teszi a vízkivétel határértékeinek rögzítését, a vízhasználói közösségek létrehozásának kikényszerítését, valamint különleges cselekvési programok elfogadását a feltárt problémák megoldására.

123 Ezenkívül a Spanyol Királyság felhívja a figyelmet arra, hogy a Doñana védett természeti területtel szomszédos egyes övezetekben folytatott mezőgazdaság, különösen a piros gyümölcsök termesztése alkotja a régió fő gazdasági motorját. Olyan konszolidált ágazatról van szó, amely megfelel a hatályos vízügyi szabályozásnak, és amelyet, a régió gazdasági fenntarthatósága szempontjából alapvető jellegére tekintettel, nem lehet megszüntetni. A Spanyol Királyság szerint a cél az, hogy ezt az ágazatot hozzáigazítsák a régió vízkészletei által kínált lehetőségekhez, tiszteletben tartva azokat a felhasználókat, akik a vízhasználat tekintetében törvényes jogokkal rendelkeznek.

124 Végül a Spanyol Királyság vitatja a Bizottságnak az e tagállam által alkalmazott vízátvezetési intézkedések hatástalanságára vonatkozó állításait, mivel úgy véli, hogy a Bizottság kifogásait valótlan vagy nem ellenőrzött információkra alapozza.

b) A Bíróság álláspontja

125 Emlékeztetni kell arra, hogy a felszín alatti vizek mennyiségi állapotának a 2000/60 irányelv V. melléklete szerinti osztályozását követően a tagállamok feladata, hogy az érintett víztestek tekintetében meghatározzák a jó mennyiségi állapot vagy legalább a jó ökológiai potenciál elérésének módját, valamint, hogy ezen irányelv 4. cikkével összhangban, megakadályozzák az említett víztestek állapotromlását.

126 Ennek érdekében a 2000/60 irányelv 11. cikkének (1) bekezdésével összhangban a tagállamok intézkedési programokat alakítanak ki valamennyi vízgyűjtő kerületre vagy vízgyűjtő kerület egy részére vonatkozóan. Ezek a programok tervezési alapeszközöknek minősülnek, amelyek lehetővé teszik az érintett víztesteken megfigyelt nyomásnak való megfelelést, valamint a víz jó állapotának elérését a vízgyűjtő területeken vagy a víztestekben. Ennek érdekében az irányelv 4. cikkében meghatározott célok elérése érdekében figyelembe kell venniük az ezen irányelv 5. cikkében előírt elemzések eredményeit. Egyébiránt az említett intézkedési programok utalhatnak a nemzeti szinten elfogadott és valamely tagállam egész területére irányadó jogszabályokból eredő intézkedésekre.

127 Ugyanezen intézkedési programok a 2000/60 irányelv 11. cikkének (3) bekezdésében előírt minimális követelményként „alapintézkedéseket”, és szükség esetén az e cikk (4) bekezdésében előírt és az ezen irányelv VI. mellékletének B. részében meghatározott „kiegészítő intézkedéseket” tartalmaznak.

128 A jelen ügyben a Bizottság először is egy sor, a Spanyol Királyság által megállapított, a jelen ítélet 110–112. pontjában ismertetett egyedi intézkedést vitat. Mindazonáltal ezen intézmény semmilyen, azt alátámasztó bizonyítékot nem szolgáltat, hogy a vitatott intézkedések nem megfelelőek az érintett felszín alatti víztestek 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett „jó mennyiségi állapotának” eléréséhez.

129 A Bizottság nem fejti ki azokat az okokat sem, amelyek miatt álláspontja szerint a Spanyol Királyság megsértette a 2000/60 irányelv 11. cikke (3) bekezdésének a), c) és e) pontját, valamint (4) bekezdését a vitatott intézkedések elfogadásával, sem azokat az okokat, amelyek miatt az ilyen intézkedések állítólagosan elégtelenek e rendelkezés fényében. A Bizottság ugyanis annak vitatására szorítkozik, hogy a megállapított intézkedések lényegében a jogellenes vízkivételek problémájának rendezésére irányulnak, hogy Doñana 2004. évi különleges öntözési terve túlzott jelentőséget tulajdonít a vízátvezetésnek, hogy a kiosztott források nem elegendőek, valamint hogy a spanyol hatóságok a kutak vizsgálata és bezárása, illetve az idegenforgalom okozta túlzott

mértékű vízkitermelés problémája tekintetében nem átláthatóak. Márpedig a Bizottság nem fejti ki és nem is bizonyítja, hogy e vitatott fellépések vagy intézkedések miért lennének ellentétesek vagy elégtelenek a 2000/60 irányelv 11. cikke (3) bekezdésének a), c) és e) pontja, valamint (4) bekezdése értelmében.

130 Végül a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Spanyol Királyság számos intézkedést nem alkalmazott és hajtott végre. Márpedig, amint azt e tagállam mind írásban, mind pedig a tárgyaláson bizonyította, különösen ellenőrzési és vizsgálati intézkedések kerültek elfogadásra és végrehajtásra. E tekintetben a Bírósághoz benyújtott ügyiratokból, konkrétabban az ellenkérelem és a viszonválasz mellékleteiből kitűnik, hogy e tagállam számos ellenőrzési és vizsgálati intézkedést hozott a jogellenes vízkivételek megszüntetése érdekében, ideértve a szankciókat is.

131 Másodszor a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Spanyol Királyság által Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében bejelentett intézkedések nem nyújtanak megoldást a víz túlzott mértékű, az idegenforgalomnak betudható felhasználásának problémájára, különösen Matalascañas vízparti településen. Egyébiránt a Bizottság azt állítja, hogy a lakossági ellátás céljára szánt vízkivételeknek a földrajzi közelségük miatt az élőhelyek megőrzésére gyakorolt hatását különböző tudományos tanulmányok bizonyították. Álláspontja szerint a Spanyol Királyság által hozott intézkedések, különösen a Doñana 2014. évi különleges öntözési tervében és a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében foglalt intézkedések nem alkalmasak a természetes élőhelyek és a védett fajok élőhelyei károsodásának megakadályozására.

132 E tekintetben meg kell állapítani, amint azt a főtanácsnok is tette indítványának 162., 180. és 181. pontjában, hogy, különösen a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja, 6. cikke és IV. melléklete értelmében az ezen irányelv 11. cikke szerinti intézkedési programok elfogadásával a tagállamoknak nemcsak az ezen irányelv által meghatározott általános vízminőségi célkitűzéseket kell teljesíteniük, de az érintett védett területekre vonatkozó európai szabályozásnak való megfelelést is biztosítaniuk kell 2015-ig. A Spanyol Királyság tehát a 92/43 irányelvben a Doñana védett természeti terület védett természetes élőhelyeinek vonatkozásában az említett évet megelőzően meghatározott célkitűzések tiszteletben tartása érdekében köteles volt a 2000/60 irányelvben előírt mechanizmusok végrehajtására is.

133 Konkrétabban, amint az a jelen ítélet 152. és 153. pontjából is következik, a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése a tagállamok számára általános kötelezettséget ír elő a megfelelő intézkedések megtételére, amelyek a különleges természetmegőrzési területeken az élőhelyek károsodásának és azon fajok jelentős megzavarásának a megakadályozásában állnak, amelyek céljából e területeket kijelölték (2020. július 16-i WWF Italia Onlus és társai ítélet, C-411/19, EU:C:2020:580, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

134 Következésképpen a 2000/60 irányelv 11. cikkében előírt intézkedési programnak ugyancsak a 92/43 irányelv hatálya alá tartozó védett területek bármely károsodásának megakadályozásához szükséges intézkedések bevezetésére kell irányulnia.

135 Egyébiránt, amint az a jelen ítélet 155. pontjából kitűnik, a 92/43 irányelv 6. cikke (2) bekezdése megsértésének megállapításához elegendő, ha a Bizottság annak valószínűségét vagy kockázatát bizonyítja, hogy valamely cselekmény vagy mulasztás az érintett élőhelyek vagy fajok károsodását vagy jelentős megzavarását okozza. Amint arra a főtanácsnok indítványának 185. pontjában lényegében rámutatott, ebből az következik, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdéséből

eredő kötelezettség tiszteletben tartása érdekében a 2000/60 irányelv 11. cikke szerinti intézkedések elfogadása szükségességének vizsgálatát illetően nem követelhető meg magasabb szintű bizonyítás.

136 A Bíróság elé terjesztett ügyiratokból kitűnik egyrészt, hogy elegendő valószínűsítő körülmény áll fenn annak megállapításához, hogy a Matalascañas idegenforgalmi övezetének lakossági ellátását szolgáló túlzott mértékű vízkivételek veszélyeztették a 3170* kóddal jelölt, elsődleges fontosságú élőhelyeknek – például a Doñana védett terület (ZEPA/LIC ES 0000024) e településmag közelében elhelyezkedő mediterrán időszakos tavacskáinak – a védelmét, másrészt a Spanyol Királyság nem állapított meg a 2000/60 irányelv 11. cikke alapján a Matalascañas idegenforgalmi övezet közelében található védett területek esetleges romlásának magakadályozásához szükséges intézkedéseket, amint ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja megköveteli.

137 Ugyanis több, a keresetlevélhez és az ellenkérelemhez mellékletként csatolt, a Bizottság által ezen állítások alátámasztásául hivatkozott tanulmány tanúsítja, hogy a Matalascañas idegenforgalmi övezet lakossági ellátását szolgáló vízkivételek hatással vannak a Doñana védett terület (ZEPA/LIC ES0000024) ökoszisztémáira, különösen a 3170* kóddal jelölt elsődleges fontosságú élőhelyekre, azaz a mediterrán időszakos tavacskákra. E tanulmányok kiemelik a doñanai tartalék időszakos lagúnáinak lerövidülésére irányuló, aggasztó tendenciát, valamint a Charco del Toro és az El Brezo tavacska kiszáradását, amelyek hozzáadódnak a Matalascañas idegenforgalmi mag ivóvíz, szabadidős tevékenység vagy a golfpályák öntözése céljából végzett vízkivételeinek káros hatásaihoz. E tanulmányok szerint a felszín alatti víznek a Matalascañas idegenforgalmi településegyüttes ellátása érdekében történő lokalizált és intenzív kivétele nyilvánvaló negatív hatást gyakorol a talajvíz szintjére, és ennélfogva a környezet, például a növényzet vízigényére vagy a vizes területek víz alá kerülésére.

138 Ebből az következik, hogy a Bizottság megfelelően bizonyította annak valószínűségét, hogy a Matalascañas övezet lakossági ellátását célzó túlzott mértékű vízkivétel a Matalascañas idegenforgalmi mag közelében található Doñana védett terület (ZEPA/LIC ES0000024) védett élőhelyeinek jelentős megzavarását okozta. A védett élőhelyek e megzavarását tehát, amint az a jelen ítélet 132–134. pontjából kitűnik, figyelembe kellett volna venni a Spanyol Királyság által Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve keretében a 2000/60 irányelv 11. cikke alapján annak érdekében kidolgozott intézkedési program keretében, hogy ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében. véget vessenek az olyan védett élőhelytípusok már megállapított károsodásának, mint például az mediterrán időszakos tavacskák.

139 Márpedig a Bírósághoz benyújtott ügyiratokból kitűnik, hogy a Spanyol Királyság által hivatkozott, a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének 12. mellékletében meghatározott intézkedési program nem tartalmaz a Matalascañas közelében található védett terület védett élőhelytípusai már megállapított károsodásának megszüntetésére irányuló intézkedéseket.

140 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a 2000/60 irányelv 5. cikkének a jelen ítélet 108–110. pontjában már megállapított megsértése lehetővé teszi azon következtetés levonását, hogy a Matalascañas települési övezetnek szánt vízkivételre vonatkozó, Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében foglalt információk nem elégségesek az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett védett élőhelytípusok már megállapított romlásának megszüntetéséhez szükséges intézkedések megállapításához. Ugyanis a Matalascañas idegenforgalmi övezetnek szánt ivóvízkivételekből eredő kockázatok jelentősége pontosabb és megfelelőbb értékelésének hiányában a Spanyol Királyság semmiképpen nem vezethetett volna

be az említett irányelv 11. cikkében előírt szükséges és tényleges intézkedéseket a Matalascañas közelében fekvő védett területek bármely, felszín alatti vízkivételéhez kapcsolódó megzavarásának megakadályozására.

141 E megfontolásokra tekintettel a Spanyol Királyság nem teljesítette a 2000/60 irányelvnek az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 11. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének keretében kidolgozott intézkedési programban nem írt elő semmilyen intézkedést a Doñana védett területen (ZEPA/LIC ES0000024) található védett élőhelytípusoknak a felszín alatti vizek Matalascañas idegenforgalmi övezet szükségleteinek céljából végzett vízkivételei által történő megzavarásának megakadályozására.

B. A 92/43 irányelvből eredő kötelezettségek megszegéséről

1. A felek érvei

142 A Bizottság azt állítja, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 92/43/EK irányelv 7. cikkével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit. Úgy véli, hogy a spanyol hatóságok nem fogadták el a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy megakadályozzák a Doñana régió – különösen a Doñana (ZEPA/LIC ES0000024), a Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES 6150009) és a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES 6150012) területeken található természetes élőhelyek és fajok élőhelyeinek károsodását. A Bizottság pontosítja, hogy az Almonte-Marismas víztartó réteg túlzott mértékű kitermelése a Doñana nemzeti park dűnevízlagúnáinak kiszáradásához, következésképpen pedig a védett természeti területek – többek között a 92/43 irányelv által védett több természetes élőhely és fajok élőhelyei – károsodásához vezetett.

143 E tekintetben a Bizottság először is arra hivatkozik, hogy a Doñana védett természeti terület védett élőhelyeinek a víztartó réteg túlzott mértékű kitermeléséből eredő károsodását számos tudományos bizonyíték, valamint több hivatalos jelentés is bizonyítja. A Bizottság szerint a talajvíz csökkenésével okozott kiszáradásra legérzékenyebb védett élőhelytípusok a mediterrán időszakos tavacskák, azaz a 3170* kódszámmal jelölt védett élőhelyek, a felszíni folyóvizek (patakok, csatornák és alsóbb folyószakaszok), valamint a folyó menti élőhelyek (kisebb erdők és galériaerdők voltak. Ezekben olyan, kis egyedszámú növény- és állatfajok élnek, amelyeket e kiszáradás fenyeget.

144 Másodszor a Bizottság nem vitatja, hogy az éghajlatváltozás hatással lehetett ezen élőhelytípusok fokozatos állapotromlására, amint azt a Spanyol Királyság állítja. Ugyanakkor a Bizottság álláspontja szerint a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „megfelelő intézkedések” címén e tagállamnak intézkedéseket kell elfogadnia a Doñana védett természetes terület védett élőhelyei állapotromlásának legfőbb okával, azaz a felszín alatti vizek vízkivételével szembeni küzdelem érdekében, jóllehet ezen intézkedések figyelembe veszik az élőhelyek állapotromlásának az éghajlatváltozás hatásainak – párhuzamosan és másodlagosan betudható – romlását is.

145 Harmadszor a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Spanyol Királyság által meghozott intézkedések, különösen azok, amelyeket Doñana 2014. évi különleges öntözési terve és Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve foglal magában, nem megfelelőek a természetes élőhelyek és a védett fajok élőhelyei romlásának megakadályozásához a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése

értelmében. Ezenkívül, noha a Bizottság elismeri, hogy a Spanyol Királyság által az érintett élőhelyek helyreállítása céljából elfogadott egyes intézkedéseknek, mint amilyen például az eukaliptuszültetvény fokozatos felszámolása Doñana védett természeti területen, ingatlanok és azok vízhez való hozzáférési jogának megvásárlása vagy más vízgyűjtő területekből származó vizek átvezetése, potenciálisan pozitív hatása volt, úgy véli, hogy ezek az intézkedések még mindig nem elégségesek a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségek teljesítéséhez.

146 A Spanyol Királyság cáfolja a Bizottság érveit, és úgy véli, hogy nem szegte meg az ezen irányelvből eredő kötelezettségeit.

147 Először is a Spanyol Királyság vitatja a Bizottság azon állítását, amely szerint Doñana régió valamennyi természeti területe az Almonte-Marismas víztartó réteghez kapcsolódik. Kifejti, hogy csak a Doñana (ZEPA/LIC ES6150000024) és a Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES6150009) védett terület kapcsolódik az említett víztartó réteghez a Guadalquivir 2009–2015. évi vízügyi tervében meghatározottak szerint.

148 Egyébiránt a Spanyol Királyság arra hivatkozik, hogy az indokolással ellátott vélemény kizárólag az Almonte-Marismas víztartó rétegre vonatkozott, és hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset terjedelme nem terjeszkedhet túl ezen indokolással ellátott vélemény tárgyán. Következésképpen az e három védett terület kapcsolataira és hatásaira vonatkozó megfontolások az említett víztartó réteg felszín alatti vizei szintjének csökkenése miatt nem fogadhatók el a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES6150012) védett terület tekintetében.

149 Másodszor a Spanyol Királyság azt állítja, hogy a Doñana védett terület (ZEPA/LIC ES0000024) változásai és állapotromlása a legutóbbi évszázadban az e területet alkotó mocsaras területek által elszenvedett károknak tudhatók be, következésképpen azok nem tekinthetők úgy, mint amelyek a 92/43 irányelv nemteljesítésének alapját képezik. Egyébiránt e tagállam kijelenti, hogy jelenleg több mocsaras terület és vizes terület rendszerei ökológiai helyreállításon estek át az alkalmazott különböző cselekvési programoknak köszönhetően.

150 Harmadszor a Spanyol Királyság arra hivatkozik, hogy megfelelő és hatékony intézkedéseket fogadott el a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése szerinti természetes élőhelyek és védett fajok élőhelyei állapotromlásának megakadályozása érdekében. A Spanyol Királyság egyrészt azt állítja, hogy ezen intézkedések hozzájárultak a Doñana régiót érintő azon problémák megoldásához, amelyek azt megelőzően merültek fel, hogy a Bizottság e régiót közösségi jelentőségű természeti területnek minősítette volna. Másrészt a Spanyol Királyság azzal érvel, hogy a 92/43 irányelv 2. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy az ezen irányelv alapján hozott intézkedéseknek figyelembe kell venniük a gazdasági, társadalmi és kulturális igényeket, valamint a regionális és a helyi sajátosságokat.

151 Negyedszer a Spanyol Királyság azt állítja, hogy a Bizottság nem bizonyította kellő bizonyító erővel a természetes élőhelyek és a fajok élőhelyei állítólagos károsodásának fennállását.

2. A Bíróság álláspontja

152 A 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése szerint a tagállamok – amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira jelentős hatással lehet – megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték.

153 E rendelkezés a tagállamok számára általános kötelezettséget ír elő a megfelelő intézkedések megtételére, amelyek a különleges természetmegőrzési területeken az élőhelyek károsodásának és azon fajok jelentős megzavarásának a megakadályozásában állnak, amelyek céljából e területeket kijelölték (2020. július 16-i WWF Italia Onlus és társai ítélet, C-411/19, EU:C:2020:580, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

154 Ez az általános kötelezettség megfelel az EUMSZ 191. cikk (1) bekezdésének első francia bekezdésével összhangban az Unió környezetpolitikája keretében követett, a környezet minőségének megőrzésére, védelmére és javítására irányuló célkitűzésnek, valamint az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdésében kimondott, a környezeti károk elsődlegesen a forrásuknál történő elhárításának elvének.

155 Mindazonáltal a 92/43 irányelv 6. cikke (2) bekezdése megsértésének alátámasztása érdekében a Bizottságnak nem kell bizonyítania okozati összefüggés fennállását az érintett tagállam magatartása vagy mulasztása és az érintett élőhelyek vagy fajok állapotromlása vagy jelentős megzavarása között. Elegendő ugyanis az, ha ez az intézmény annak valószínűségét vagy kockázatát bizonyítja, hogy ez a működtetés ilyen zavarással jár (lásd ebben az értelemben: 2016.január 14-i Bizottság kontra Bulgária ítélet, C-141/14, EU:C:2016:8, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

156 Egyébiránt, mivel a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) és (3) bekezdése azonos védelmi szintet biztosít, e tekintetben az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti összeegyeztethetőségi vizsgálat kritériumát kell alkalmazni. E rendelkezés értelmében valamely terv vagy projekt csak azzal a feltétellel hagyható jóvá, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok megbizonyosodtak arról, hogy az nem jár az érintett terület épségét veszélyeztető tartós káros hatásokkal, vagy ha tudományos szempontok alapján nem marad semmilyen észszerű kétség a tekintetben, hogy ilyen hatások nem következnek (lásd ebben az értelemben: 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország [Białowieża-erdő] ítélet, C-441/17, EU:C:2018:255, 117. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

157 E körülmények között meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság bizonyította-e annak valószínűségét, hogy a felszín alatti víz kivétele Doñana régióban jelentős mértékben megzavarja a jelen ítélet 12. pontjában említett három védett területen található természetes élőhelyeket vagy fajok élőhelyeit, és hogy adott esetben a Spanyol Királyság tudományosan cáfolta-e ennek valószínűségét.

158 Előzetesen meg kell állapítani, hogy e tagállam a jelen ítélet 147. és 148. pontjában hivatkozott okokból a Bizottság által a jelen kötelezettségszegés keretében a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES6150012) terület vonatkozásában előterjesztett kifogások elfogadhatatlanságára hivatkozik. E tagállam e tekintetben előadja, hogy az indokolással ellátott vélemény kizárólag

a 92/43 irányelvből eredő kötelezettségek Almonte-Marismas víztartó réteget illető megsértésére vonatkozott, és hogy csak a Doñana (ZEPA/LIC ES0000024) a Doñana Norte y Oeste terület (ZEPA/LIC ES6150009) kapcsolódik az említett víztartó réteghez.

159 A Bizottság cáfolja ezeket az érveket, hangsúlyozva, hogy a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES6150012) védett területet már a pert megelőző eljárás kezdetétől fogva beillesztették a jelen kötelezettségszegéssel érintett területekre.

160 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUMSZ 258. cikk alapján benyújtott, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset tárgyát a Bizottság indokolással ellátott véleményének tartalma határozza meg, így a keresetet ugyanazokra az indokokra és jogalapokra kell alapozni, mint a véleményt (2010. július 8-i Bizottság kontra Portugália ítélet, C-171/08, EU:C:2010:412, 25. pont; 2017. április 5-i Bizottság kontra Bulgária ítélet, C-488/15, EU:C:2017:267, 37. pont).

161 A jelen ügyben elegendő azt megállapítani, hogy mind a Bizottság Spanyol Királyságnak címzett, észrevételeinek megtételére való felhívása, mind az indokolással ellátott vélemény kifejezetten kifejti, hogy a jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás tárgyát a Doñana régió felszín alatti vizeinek túlzott mértékű kitermelése, valamint az uniós jog által védett több területen, különösen a Doñana (ZEPA/LIC ES0000024), Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES 6150009) és a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES 6150012) védett területeken található élőhelyek és ökoszisztémák e kitermelésből következő állapotromlása képezi. Így, még ha a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES6150012) védett terület nem is az Almonte-Marismas víztartó réteghez, hanem a Condado felszín alatti víztesthez kötődik, amely a jelen ítélet 13. pontjában említettektől eltérő vízgazdálkodási tervnek felel meg, meg kell állapítani, hogy – amint arra a főtanácsnok az indítványának 38. pontjában rámutatott – ez a tény a jelen keresetben nem bír relevanciával, mivel az említett védett terület már a pert megelőző eljárástól kezdve a jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás tárgyát képezte.

162 A fentiekre tekintettel a Spanyol Királyság által hivatkozott elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani, következésképpen a 92/43 irányelvből eredő kötelezettségek megszegésére vonatkozó kifogásokat elfogadhatónak kell tekinteni a Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES6150012) védett terület tekintetében is.

163 Az ügy érdemét illetően a Spanyol Királyság azt állítja, hogy a Doñana védett természeti terület védett övezeteinek változásai és állapotromlása a legutóbbi évszázadban az e területet alkotó mocsaras területek által elszenvedett károknak tudható be, következésképpen azok nem tekinthetők úgy, mint amelyek a 92/43 irányelv nemteljesítésének alapját képezik.

164 Kétségtelen, hogy ezek a korábbi változások és állapotromlások – amint arra a főtanácsnok indítványának 60. pontjában rámutatott – nem minősülhetnek a 92/43 irányelv 6. cikke (2) bekezdése megsértésének.

165 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság által a 92/43 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a közösségi jelentőségű területeknek a Bizottság számára megküldött javasolt nemzeti jegyzékében szereplő területek – és különösen az elsődleges fontosságú élőhelyeket magukban foglaló vagy elsődleges fontosságú fajok élőhelyéül szolgáló területek – vonatkozásában a tagállamoknak ezen irányelv értelmében és az abban meghatározott védelmi

célra tekintettel, az e területek nemzeti szintű ökológiai érdekének védelmére alkalmas intézkedéseket kell hozniuk (lásd ebben az értelemben: 2005. január 3-i Dragaggi és társai ítélet, C-117/03, EU:C:2005:16, 30. pont).

166 A Bíróság e tekintetben megállapította továbbá, hogy az, hogy valamely terv vagy projekt a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében valamely természeti terület mint természetes élőhely épségét nem befolyásolja hátrányosan, azt feltételezi, hogy a kedvező védettségi állapot fennmarad, ami azt jelenti, hogy az érintett természeti területnek megmaradnak az olyan természetes élőhelytípus jelenlétéhez kötődő alapvető tulajdonságai, amelynek a megőrzéséhez fűződő cél indokolta e természeti terület KJT-ként való kijelölését ezen irányelv értelmében (2018. november 7-i Holohan és társai ítélet, C-461/17, EU:C:2018:883, 33. pont).

167 A jelen ügyben emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a Doñana (ZEPA/LIC ES0000024), Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES6150009) és a Dehesa del Estero y Montes de Monguer (ZSC ES6150012) védett területeket a Bizottság 2006. július 19-én felvette a KJT-k jegyzékébe, következésképpen azokra, ezen időponttól kezdve a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó ezen irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében. A Bizottság által egy korábbi szakaszra vonatkozóan előterjesztett bizonyítékokat tehát nem lehet figyelembe venni ezen irányelv megsértésének megállapítása céljából.

168 Másrészt emlékeztetni kell arra, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése azt az általános kötelezettséget írja elő, amely szerint a tagállamok – amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira jelentős hatással lehet – megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték.

169 Márpedig az ügy irataihoz csatolt több tudományos információból kitűnik, hogy a Doñana víztartó réteg túlzott mértékű kitermelése a felszín alatti vizek szintjének csökkenéséhez vezetett, ami a Doñana védett terület védett övezetinek állandó zavarását okozta. Közelebbről, amint az a jelen ítélet 137. pontjában megállapításra került, több tudományos tanulmány is tanúsítja, hogy a Matalascañas idegenforgalmi övezet lakossági ellátását szolgáló vízkivételek hatással vannak a Doñana védett övezet (ZEPA/LIC ES0000024) ökoszisztémáira, különösen a 3170* kóddal jelölt elsődleges fontosságú élőhelytípusokra, azaz a mediterrán időszakos tavacskákra. Ezek az adatok megerősítik egyrészt azt, hogy ezen élőhelyek károsodása továbbra is fennáll, és hogy ezen élőhelyek állapota továbbra is romlani fog az említett víztartó réteg felszín alatti vizei szintjének csökkenése folytán, másrészt pedig azt, hogy a Spanyol Királyság nem tette meg az ezen állapotromlások megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

170 Amint arra a főtanácsnok indítványának 70. és 73. pontjában rámutatott, e megállapítások cáfolata céljából a Spanyol Királyságnak olyan bizonyítékokat kellett volna előterjesztenie, amelyek lehetővé teszik minden, tudományos szempontból észszerű kétség kizárását a tekintetben, hogy a felszín alatti vizek kivétele jelenlegi gyakorlatának folytatása nem gyakorol káros hatásokat az említett védett élőhelytípusokra. E célból, amint az a jelen ítélet 156. pontjában megállapításra került, a 92/43 irányelv az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján elvégzendő összeegyeztethetőségi vizsgálatot követel meg.

171 Márpedig, amint az a Bíróság elé terjesztett ügyiratokból kitűnik, a Spanyol Királyság nem végzett olyan vizsgálatot, amely megfelelne az e rendelkezésből eredő követelményeknek, ennélfogva azt sem bizonyította, hogy a vízkivétel jelenlegi gyakorlatának a Doñana védett természeti területen való fenntartása nincs hatással a szóban forgó védett területek élőhelyeire.

172 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jelen ítélet 155. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében megfelelően bizonyította annak valószínűségét, hogy a felszín alatti vizeknek a Doñana védett természeti területen történő kivétele 2006. július 19. óta a Doñana (ZEPA/LIC ES000004), a Doña Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES000004), a Doña Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES 000) védett területek védett élőhelyeinek állapotromlását eredményezte, és hogy a Spanyol Királyság nem tette meg a megfelelő intézkedéseket ezen állapotromlás megakadályozás érdekében.

173 Meg kell állapítani tehát, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel nem tette meg a szükséges intézkedéseket a Doñana (ZEPA/LIC ES 0000024), Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES 6150009) és Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES 6150012) Doñana (ZEPA/LIC ES000004) védett területeken található védett élőhelytípusok jelentős, a Doñana védett természeti terület felszín alatti vizeinek vízkivételével 2006. július 19. óta okozott megzavarásának megakadályozása érdekében.

174 A fenti megállapítások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette:

– a 2000/60 irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervében foglalt további jellemzés keretében, a Doñana régió felszín alatti vízkivételének becslése során nem vette figyelembe a jogellenes vízkivételt és a települési ellátást célzó vízkivételt;

– a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 11. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének keretében kidolgozott intézkedési programban nem írt elő semmilyen intézkedést a Doñana védett területen (ZEPA/LIC ES0000024) található védett élőhelytípusoknak a felszín alatti vizek Matalascañas idegenforgalmi övezet szükségleteinek céljából végzett vízkivételei által történő megzavarásának megakadályozására;

– 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel nem tette meg a szükséges intézkedéseket a Doñana (ZEPA/LIC ES 0000024), Doñana Norte y Oeste (ZEPA/LIC ES 6150009) és Dehesa del Estero y Montes de Moguer (ZEC ES 6150012) Doñana (ZEPA/LIC ES000004) védett területeken található védett élőhelytípusok jelentős, a Doñana védett természeti terület víz alatti vizeinek vízkivételével 2006. július 19. óta okozott megzavarásának megakadályozása érdekében.

A költségekről

175 A Bíróság eljárási szabályzata 138. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

176 Az eljárási szabályzat 138. cikkének (3) bekezdése értelmében részleges pernyertesség esetén mindegyik fél maga viseli saját költségeit.

177 A jelen ügyben, mivel a Bizottság és a Spanyol Királyság bizonyos kifogások tekintetében mindketten pervesztesek lettek, maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A Spanyol Királyság nem teljesítette:

– **a 2013. december 17-i 2013/64/EU irányelvvel módosított, a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv II. mellékletének 2.2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel a Plan Hidrológico del Guadalquivir 2015–2021-ben (Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi terve), amelyet a 2016. január 8-i Real Decreto 1/2016 por el que se aprueba la revisión de los Planes Hidrológicos de las demarcaciones hidrográficas del Cantábrico Occidental, Guadalquivir, Ceuta, Melilla, Segura y Júcar, y de la parte española de las demarcaciones hidrográficas del Cantábrico Oriental, Miño-Sil, Duero, Tajo, Guadiana y Ebro (a Nyugat-Kantábria, Guadalquivir, Ceuta, Melilla, Segura y Júcar vízgyűjtő kerületek, valamint a Kelet-Kantábria, Miño-Sil, Duero, Tage, Guadiana és Ebro vízgyűjtő kerületek spanyol részei vízgyűjtő-gazdálkodási tervei felülvizsgálatának jóváhagyásáról szóló 1/2016 királyi rendelet) hagyott jóvá, foglalt további jellemzés keretében, a Doñana régió felszín alatti vízkivételének becslése során nem vette figyelembe a jogellenes vízkivételt és a települési ellátást célzó vízkivételt;**

– **a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 11. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel a Guadalquivir 2015–2021. évi vízügyi tervének keretében kidolgozott intézkedési programban nem írt elő semmilyen intézkedést a ZEPA/LIC ES 0000024 kódszámot viselő „Doñana” védett területen található védett élőhelytípusoknak a felszín alatti vizek Matalascañas (Spanyolország) idegenforgalmi övezet szükségleteinek céljából végzett vízkivételei által történő megzavarásának megakadályozására;**

– **a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel nem tette meg a szükséges intézkedéseket a ZEPA/LIC ES 0000024 kódszámot viselő „Doñana” védett területen, a ZEPA/LIC ES 6150009 kódszámot viselő „Doñana Norte y Oeste” védett területen és ZEC ES 6150012 kódszámot viselő „Dehesa del Estero y Montes de Moguer” védett területen található védett élőhelytípusok jelentős, a Doñana védett természeti terület felszín alatti vizeinek vízkivételével 2006. július 19. óta okozott megzavarásának megakadályozása érdekében.**

2) A Bíróság a keresetet az ezt meghaladó részében elutasítja.

3) Az Európai Bizottság és a Spanyol Királyság maguk viselik saját költségeiket.

Aláírások